

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

RAPPORT 2016:5

EU och bostadspolitiken 2015

Rättsutveckling och samarbete inom EU
av betydelse för svensk bostadspolitik

EU och bostadspolitiken 2015

Rättsutveckling och samarbete inom EU
av betydelse för svensk bostadspolitik

Titel: EU och bostadspolitiken 2015
Rapportnummer: 2016:5
Utgivare: Boverket, februari, 2016
Upplaga: 1
Tryck: Boverket internt
ISBN tryck: 978-91-7563-353-4
ISBN pdf: 978-91-7563-354-1
Sökord: Bostadspolitik, EU, rättsfall, beslut, meddelanden, ekonomi, energi, klimat, demografi, migration, strukturfonder, hållbar stadsutveckling, sociala bostäder, boendesegregation, statsstöd
Diarienummer: 1281/2015

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer
E-post: publikationsservice@boverket.se
Telefon: 0455-35 30 00
Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Förord

Boverket har en särskild bevakning av hur bostadsfrågor kommer upp i EU-samarbetet samt när det gäller sådana aspekter av EU-samarbetet som har eller kan få betydelse för bostadspolitiken på nationell nivå. Sedan 2008 publiceras årliga rapporter som denna, som täcker Boverkets bevakning av EU och bostadspolitiken under 2015. Rapporten har tagits fram av Rebecka Mogren.

Karlskrona februari 2016

Innehåll

Övergripande reflektioner	5
Inledning	8
Inriktning och avgränsningar	8
Inför 2016	10
Kommissionens arbetsprogram för 2016	10
Kommissionens tillväxtöversikt för 2016	11
2016 års ordförandeskap	13
Ekonomi- och finanspolitik	15
Bostadspolitiska råd till Sverige	15
Ett djupare och mer rättvist EMU	17
Konkurrens- och statsstödsregler	19
Det holländska fallet lever vidare	19
Översyn av Almuniapaketet	20
Regional- och urbanpolitik	22
Avancemang för EU:s urbana agenda	22
Urbant forum under Open Days	26
EU-finansiering till städer	26
Fond för strategiska investeringar igång	28
Socialpolitik	30
Europeisk tillgänglighetslagstiftning	30
Hemlöshet på agendan	31
EU-satsningar för integration av romer	32
Fokus på arbetsmarknaden	35
Rörliga och utsatta EU-medborgare	37
Socialpolitisk fokus i årlig rapport	38
Initiativ med koppling till bostäder	38
Migrationspolitik	39
Migrationsfrågorna högprioriterade	39
Grundläggande rättigheter	47
FRA:s rapport om grundläggande rättigheter	47
Studie om minoriteter och diskriminering	47
Samråd kopplade till rättighetsfrågor	48
EP-rapporter kopplade till rättighetsfrågor	48
Diskrimineringsfrågor på frammarsch	48
Europarådet har granskat Sverige	49
Energi- och klimatpolitik, miljö	51
Energifrågor högt på agendan	51
Kommissionens paket om cirkulär ekonomi	58
Översyn av reglerna om omgivningsbuller	58
Industripolitik	60
Inremarknadsstrategi för varor och tjänster	60
En strategi för europeisk fastighetssektor	60
Statistik och rapporter	62
Statistik från Eurostat m.m.	62
Bostadspolitiskt relevanta rapporter	63

Övergripande reflektioner

I denna rapport sammanställer Boverket sin bevakning av bostadspolitiskt relevanta frågor inom EU-samarbetet. Materialet spänner över många politikområden och låter sig inte helt lätt sammanfattas.

Här väljer vi i stället att försöka att fånga upp de strömningar som vi uppfattar som mest intressanta just nu ur ett svenskt perspektiv.

Stigande bostadspriser och växande privat skuldsättning källa till oro

Kommissionen fortsätter att oroas över utvecklingen på svensk bostadsmarknad. I den senaste landsspecifika rekommendationen som Sverige fick inom ramen för den europeiska planeringsterminen lyfts den fortsatta ökningen av bostadspriserna och hushållens skulder som den största källan till oro. Sverige pekas ut som ett av de länder inom unionen där bostadspriserna fortfarande stiger och kan anses vara övervärderade. Enligt kommissionen kräver detta en nogsam övervakning och kommissionen föreslår även en rad bostadspolitiska åtgärder för att råda bot på bostadsmarknadsanknutna problem i Sverige.

Översyn av Almuniapaketet aktualiserar bostadsfrågor i EU

Almuniapaketet, benämningen på en samling dokument som kommissionen år 2012 tog fram för att underlätta tillämpningen av EU:s statsstödsregler för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, ska genomgå en översyn nästa år. Detta aktualiserar frågor om statsstödsreglernas påverkan på de nationella bostadsmarknaderna och vilken flexibilitet medlemsländerna har att ge offentligt stöd inom bostadssektorn.

Snart en agenda för städer inom EU

EU:s urbana agenda avancerar under det holländska ordförandeskapet våren 2016 och i maj förväntas medlemsländerna enas om innehållet i en operationell agenda för städer. En genomförandestruktur baserad på tematiska partnerskap är tänkt att utveckla samarbete och erfarenhetsutbyte inom flera områden av relevans för bostadspolitiken. Under året har kommissionen också lanserat en satsning på hållbar stadsutveckling genom särskilda medel för innovativa åtgärder. Aktuella tematiska utlysningar riktas mot energiomställning, integration av migranter och flyktingar och urban fattigdom med fokus på utsatta områden. Städers betydelse för en hållbar utveckling betonas allt mer och den lokala nivån föreslås bland annat få större utrymme i EU:s beslutsprocesser.

Investeringsplanen ska finansiera satsningar inom bostadssektorn

Med Investeringsplanen för Europa har det öppnats nya möjligheter för investeringar i bostadssektorn. Fonden för strategiska investeringar (EFSI) är nu operativ och kommer bland annat att finansiera energirenoveringar i bostäder i Frankrike och installation av smarta energimätare i brittiska hem. Hållbar energi och energieffektivisering spelar en viktig roll i EFSI, men det är även möjligt att investera i urbana utvecklingsprojekt och social infrastruktur.

Bygg- och bostadssektorn ska bidra till ökad energieffektivisering

Energiunionen är en av Junckerkommissionen topprioriteringar och under 2015 har det lagts fram en rad meddelanden om hur denna ska förverkligas. Bland annat är en översyn av flera direktiv inom energiområdet, däribland energieffektiviseringsdirektivet och direktivet om byggnaders energiprestanda, aktuell. Bygg- och bostadssektorn har ett utpekat stort ansvar för att EU:s energi- och klimatmål ska nås och kommissionen vill bland annat skapa bättre förutsättningar för finansiering av energieffektivitetsåtgärder i medlemsländerna. Det här aktualiserar bland annat frågan om renoveringsåtgärder i svenska miljonprogramsbostäder.

EU ska bli bättre på de sociala frågorna

Kommissionsordförande Juncker konstaterade i sitt linjetal om tillståndet i unionen att EU måste bli bättre på de sociala frågorna. Ökat fokus på sysselsättning och sociala resultat kommer till uttryck inom flera områden, bland annat i de förslag som lagts fram för färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen, EMU. Inom kort presenterar kommissionen sitt nya initiativ ”en europeisk pelare för sociala rättigheter” som i korthet handlar om att se över EU:s och medlemsländernas politik inom socialpolitikens område för att se om den är tidsenlig. Kommissionen lyfter också betydelsen av sociala investeringar. Sysselsättning, socialpolitik och sociala indikatorer har fått genomslag inom den europeiska planeringsterminen och här lyfts även vikten av att följa indikatorer som fångar den sociala boendesituationen.

Flyktingkrisen pressar EU

De stora flyktingströmmarna pressar EU att se över regelverket inom migrations- och asylpolitiken. Under hösten har det varit täta förhandlingar för att få till stånd en jämnare och mer solidarisk fördelning av flyktingmottagandet inom unionen, men de överenskomna målen är långt ifrån att nås. Frågor om flyktingutmaningens konsekvenser för de nationella bostadsmarknaderna diskuteras inte som ett generellt problem på EU-nivå,

men frågor om integration av flyktingar och migranter med koppling till bostäder lyfts bland annat av Europaparlamentet och europeiska städer delar i olika sammanhang med sig av sina erfarenheter.

Den byggda miljön omfattas inte av förslag till EU:s ”Accessibility Act”

Frågor om grundläggande rättigheter och diskriminering är en prioritet för kommissionen under innevarande mandatperiod. Det sedan länge aviserade förslaget till europeisk tillgänglighetslagstiftning som kommissionen lade fram i slutet av 2015 tar dock sin utgångspunkt i en fungerande inre marknad och inte i rättighetsperspektivet. Tillgänglighet till den fysiska miljön omfattas inte av kommissionens förslag till direktiv som nu behandlas i rådet och parlamentet.

Fortsatta EU-insatser för bättre integration av romer

Situationen med rörliga utsatta EU-medborgare aktualiserar frågan om tillgång till bostäder och sociala trygghetssystem. EU:s arbete för att hjälpa utsatta EU-medborgare konkretiseras främst genom strategier för romsk inkludering, huvudsakligen i förhållande till medlemsländer med en stor romsk befolkning. Fem medlemsländer har landsspecifika rekommendationer om romsk inkludering och genom den europeiska planeringsterminen försöker kommissionen även kanalisera fondmedel till förmån för integration av romer, med särskild fokus på integrerade angreppssätt och insatser på den lokala nivån.

Inledning

Boverket följer utvecklingen inom EU när det gäller rättsfall, beslut, ställningstaganden och uttalanden som kan ha betydelse för utformningen av bostadspolitiken på den nationella nivån och som alltså kan påverka förutsättningarna för svensk bostadspolitik.

Inriktning och avgränsningar

Bostadspolitiken tillhör inte EU:s kompetensområden, men EU-samarbetet påverkar förutsättningarna för bostadspolitiken på den nationella nivån. **Konkurrens- och statsstödsreglerna**, innebär t.ex. vissa restriktioner vad gäller bostadspolitiska åtgärder. Frågor som rör bostäder och boendeförhållanden kan också komma upp inom **socialpolitiken, migrationspolitiken** samt **urban- och regionalpolitiken**. Det handlar då om **bostaden som social rättighet**, bostäder som ett led i att **främja integration och motverka social utestängning** eller som en **förutsättning för arbetskraftsinvandring**.

EU:s **energipolitik** har inneburit allt högre krav på energieffektiviseringar för att EU ska nå upp till sina energimål, vilket påverkar bostadssektorn. Inom **industripolitiken** tas initiativ för att lyfta europeisk industris konkurrenskraft, vilket inbegriper satsningar på byggsektorn.

Slutligen har den ekonomiska och finansiella krisen och behovet av samordning av medlemsländernas **ekonomi- och finanspolitik** medfört ökat fokus från EU:s sida på väl fungerande bostadsmarknader i medlemsländerna.

Denna rapport avgränsas till frågor som ligger inom de ovan nämnda politikområdena. Förutsättningarna för bostadspolitiken kan även påverkas genom beslut som fattas inom till exempel skattepolitiken, men det behandlas alltså inte här. Vi har även valt att utelämna byggtekniska frågor, där Boverket genom andra kanaler deltar i framtagandet av direktiv och i standardiseringsarbeten.

Metod och källor

Huvudsaklig källa är publicerade meddelanden och andra dokument som återfinns på de olika EU-institutionernas webbplatser, framförallt kommissionens och Europaparlamentets, samt Europeiska unionens officiella tidning (EUT). Bevakningen omfattar även relevanta organisationer med koppling till EU-samarbetet.

Rapportens uppläggning

Fokus ligger på vad som hänt år 2015 eller är på gång inom den närmaste framtiden. Framställningen här blir med nödvändighet kortfattad och syftar bara till en orientering. Noggranna källhänvisningar och klickbara länkar direkt till ursprungsdokument och webbsidor underlättar för läsaren att vid behov själv gå vidare. Beskrivningar av bakgrund och sammanhang har i möjligaste mån lagts i rutor i marginalen. Se även Boverkets tidigare rapporter¹.

---

¹ Rapporter har publicerats årligen sedan 2008. I de första rapporterna finns mer fylliga redovisningar av respektive sakområde och berörda artiklar i fördragen.

Inför 2016

Kommissionens arbetsprogram för 2016

I oktober lade kommissionen fram sitt arbetsprogram för 2016². Jobben, tillväxten och investeringsgapet pekas här ut som de stora utmaningar som våra samhällen står inför. Flyktingsituationen, klimatförändringarna samt ökad ojämlikhet, intolerans och otrygghet lyfts också fram. Inom ett par områden ser kommissionen ett behov av en gemensam europeisk ansats. Det omfattar exempelvis ett starkt miljöskydd, ett gott socialt skydd och höga arbetsrättsliga krav, trygg energiförsörjning, en stark ekonomi som alla tjänar på samt en migrationspolitik som bygger på gemensamma värderingar. Kommissionens målsättning är att ”agera stort i de stora frågorna och bli bättre på genomförandet och agera litet och blygsamt i de små frågor som inte behöver hanteras gemensamt på EU-nivå”.

Arbetsprogrammet baseras alltså på de tio prioriteringar som fastställdes av Jean-Claude Juncker kort efter att han hade tillträtt som kommissionsordförande. De tio områden som behandlas är:

- En ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar
- En sammankopplad digital inre marknad
- En motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik
- En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas
- En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union
- Ett rimligt och balanserat frihandelsavtal med USA
- Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende
- Mot en ny migrationspolitik
- En starkare global aktör
- En union i demokratisk förändring

---

² [COM\(2015\) 610](#) Kommissionens arbetsprogram 2016 Dags för nya tag

Arbetsprogrammet innehåller totalt 23 nya förslag och ett trettiotal åtgärder för att förbättra EU-lagar som redan finns. Dessutom vill EU-kommissionen senast i april 2016 dra tillbaka eller ändra 20 lagförslag.

Kommissionen aviserar bland annat att det kommer att påbörjas ett mer långsiktigt visonsarbete som sträcker sig bakom 2020 och där hänsyn tas till FN:s mål för en hållbar utveckling.

[Länk till mer information](#)

Kommissionens tillväxtöversikt för 2016

I november presenterade kommissionen, som ett startskott för den årliga cykeln av ekonomisk styrning (den s.k. europeiska planeringsterminen), sin Tillväxtöversikt för 2016³. I den föreslås kommissionen fokusera på följande tre områden under 2016:

- en nytändning för investeringar
- främjande av strukturreformer
- en ansvarsfull budgetpolitik

De tre fokusområdena åtföljs av en starkare fokus på sysselsättning och sociala prestationer. Investeringsprioriteringar måste sträcka sig bortom traditionell infrastruktur och omfatta humankapital och sociala investeringar skriver kommissionen. För att stärka människors möjligheter att delta på arbetsmarknaden vill kommissionen se sociala investeringar med större bredd, som exempelvis omfattar sjukvård, barnomsorg, rehabilitering och **boendestöd**. Vidare framgår att socialförsäkringssystem bör moderniseras för att svara upp mot risker under livscykeln, med hänsyn tagen till de demografiska utmaningar som kommer. Integrationsåtgärder är viktiga för de som står längst ifrån arbetsmarknaden, inte minst mot bakgrund av de senaste flyktingströmmarna. Kommissionen anger att den europeiska planeringsterminen 2016 kommer att inriktas mer på euroområdets ekonomiska och statsfinansiella situation överlag, med mer tonvikt på medlemsstaternas sysselsättning och socialpolitik, och ökade satsningar på konvergens, t.ex. genom undanröjande av nationella investeringshinder. I de landsspecifika rapporterna kommer kommissionen fortsatt att trycka på sysselsättning och sociala aspekter. Benchmarking och goda exempel är tänkta att utvecklas för att stödja konvergens inom olika tematiska områden.

---

³ [COM\(2015\)690](#) Årlig tillväxtöversikt för 2016 Stärkt återhämtning och främjad konvergens

Indikatorer som kommissionen tittar på är bland annat:

- Den privata sektorns skuld som andel av landets BNP, med en tröskel på 133 procent.
- Årliga procentuella förändringar i bostadspriser, med ett riktvärde på 6 procent.

Rapport om förvarningsmekanismen

En del av kommissionens Tillväxtöversikt utgörs av **rapporten om förvarningsmekanismen**⁴, som diskuterar potentiella makroekonomiska risker (Macroeconomic Imbalance Procedure (MIP)) och pekar ut vilka länder som ska genomgå en särskild granskning (In-Depth Review (IDR)). Den privata sektorns skulder är ett område som belyses. Av rapporten framgår att i flera länder har skulderna minskat som andel av BNP, men i Sverige, Finland, Frankrike och Belgien växer de fortfarande. Den privata sektorns skulder är också det område inom vilket potentiella risker i Sverige aktualiseras. Den privata sektorns skulder fortsätter att ligga högt och över de tröskelvärden som kommissionen har identifierat (= 133 % av BNP).

Höga privata skulder kopplas till utvecklingen i bostadspriserna. Utvecklingen av bostadspriserna följs, med ett riktvärde på 6 procent i årlig inflationsjusterad tillväxt. Kommissionen pekar på att utvecklingen av bostadspriserna ser väldigt olika ut i olika länder. I många EU-länder har priserna justerats neråt och ligger under den nivå som ekonomiska fundamenta gör gällande. Sverige pekas ut som ett av de länder där bostadspriserna fortfarande stiger och kan anses vara övervärderade. Något som kräver en nogsam övervakning enligt kommissionen. I Sverige är det den fortsatta ökningen av bostadspriserna och hushållens skulder som är den största källan till oro skriver kommissionen.

Kommissionens rapport om förvarningsmekanismen har i allt högre utsträckning kommit att omfatta olika sociala indikatorer, som exempelvis:

- procent av befolkningen som riskerar fattigdom eller social utslagning (I Sverige låg andelen 2014 på 17 procent, vilket innebär en ökning på tre år. Sverige har relativt sett en låg fattigdomsrisk, men situationen bör bevakas eftersom ökningen varit högre än genomsnittet.)
- procent av befolkningen som efter sociala transfereringar riskerar fattigdom eller social utslagning (I Sverige låg andelen 2014 på 15 procent, vilket innebär en ökning på tre år)
- procent av befolkningen som lever i stor materiell nöd (I Sverige låg andelen 2014 på 0,7 procent, vilket innebär en minskning på tre år)
- procent av befolkningen i åldern 0-59 som lever i hushåll med mycket låg arbetsintensitet (I Sverige låg andelen 2014 på 6,4 procent, vilket innebär en minskning på tre år)

⁴ [COM\(2015\)691](#) Rapport om förvarningsmekanismen 2016

Vikten av att följa sociala indikatorer lyfts bland annat i **den gemensamma sysselsättningsrapporten**⁵ som också läggs fram i samband med Tillväxtöversikten. Rapporten identifierar exempelvis andel av befolkningen i hushåll med för höga boendekostnader som en av de viktiga sociala trenderna att bevaka. Enligt rapporten har indikatorn kraftigt försämrats i ett flertal länder och på aggregerad nivå lägger elva procent av alla EU-medborgare mer än 40 procent av inkomsten på sitt boende. Än så länge har dock inga indikatorer som tittar på den sociala bostadssituationen inkluderats i MIP-processen.

2016 års ordförandeskap

Våren 2016 är Nederländerna ordförande i Europeiska rådet. Nederländernas ordförandeskapsprogram har följande fyra prioriteringar;

- En övergripande strategi för migration och internationell säkerhet
- Europa som innovatör och jobbskapare
- Sunda europeiska finanser och en robust eurozon
- En framåtblickande politik för klimat och energi

Europeiska rådets strategiska agenda lyfter fram fem prioriterade områden som ska vara vägledande för EU:s arbete under en femårsperiod. De fem prioriterade områdena är:

- Sysselsättning, tillväxt och konkurrenskraft
- Makt till och skydd av medborgarna
- Energi- och klimatpolitik
- Frihet, säkerhet och rättvisa
- EU som stark global aktör

Bland de frågor som ordförandeskapet kommer att prioritera märks **”den urbana agendan”** och **”sociala spänningar”**. Ordförandeskapet kommer bland annat att verka för en strategisk urban agenda med stark koppling till Europa 2020-strategin. Bland annat riktas fokus mot urbana miljöer som främjar innovation och ökad attraktionskraft inklusive användning av innovativa produkter inom bostadssektorn.

[Länk till ordförandeskapets webbsida](#)

I höst tar Slovakien över ordförandeskapet i Europeiska rådet och därefter står Malta på tur. De tre länderna har gemensamt tagit fram ett 18-månadersprogram för perioden fram till sista juni 2017. Strukturen, med fem prioriteringar, följer den strategiska agenda som antogs av Europeiska rådet under 2014. 18-månadersprogrammet är också avstämt mot kommissionens arbetsprogram för 2016. Topprioriteringarna är inkluderande, smart och hållbar tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft. Andra utmaningar som satt avtryck på agendan är kopplade till migration och säkerhet. Utveckling av EU:s asylsystem och programmet för omfördelning av flyktingar är prioriterade frågor.

⁵ [COM\(2015\)700](#) Utkast till gemensam sysselsättningsrapport från kommissionen och rådet

[Länk till mer information](#)

Ekonomi- och finanspolitik

Bostadspolitiska råd till Sverige

Den europeiska planeringsterminen är en årligen återkommande cykel inom vilken EU-länderna samordnar sin budgetpolitik, makroekonomiska politik och strukturpolitik.

Planeringsterminen infördes med start år 2011. De landspecifika råd som utfärdas till medlemsstaterna i juni-juli ska tjäna som politisk vägledning inför det nationella budgetarbetet.

I juli antog ministerrådet kommissionens landsspecifika råd till Sverige⁶ och övriga medlemsstater. Råden ges inom ramen för EU:s system för ekonomisk styrning; den europeiska planeringsterminen. Råden föregicks av en omfattande analys av makroekonomiska obalanser i Sverige, vilket beskrivs i en särskild landsrapport⁷. Sveriges enda rekommendation rör bostadsmarknaden.

- Ta itu med hushållens ökande skuldsättning genom att korrigera skatteincitamenten, särskilt genom att stegvis begränsa ränteavdragen för bostadslån i beskattningen eller genom att höja fastighetsskatten, och genom att öka amorteringstakten på bostadslån. Åtgärda det strukturellt låga utbudet av bostäder, främja konkurrensen i byggsektorn, effektivisera plan- och överklagandeprocesser för byggnation och se över systemet för hyresreglering för att tillåta mer marknadsanpassade hyror.

I kommentarerna lyfts bland annat att de svenska bostadspriserna kan vara högre än vad som påbjuds av de i och för sig gynnsamma grundläggande förhållandena; högre disponibla inkomster, låga räntor och en stark demografisk utveckling. Att Sverige har ett av de starkaste skatteincitamenten för bostadsägande i unionen tenderar att driva upp bostadspriserna och de svenska hushållens skulder ökar också snabbare än i övriga unionen. För att minska hushållens sårbarhet bör den gynnsamma behandlingen av skulder i inkomstbeskattningen åtgärdas menar kommissionen. Tillväxttakten i hushållens skuldsättning bör också begränsas genom att amorteringstakten på bolån ökas.

Orsaker till ökande bostadspriser står enligt kommissionen också att finna på utbudssidan. Här leder en strukturell ineffektivitet till bostadsbrist, vilket även hämmar arbetskraftens rörlighet och skapar sociala problem för utsatta grupper. Framför allt behövs starkare incitament för kommunerna att aktivt främja investeringar i byggnation och lösa utsatta grupper bostadsproblem skriver kommissionen.

[Länk till Sveriges landsspecifika råd](#)

⁶ [KOM\(2014\) 428](#) Rådets rekommendation om Sveriges nationella reformprogram 2014, med avgivande av rådets yttrande om Sveriges konvergensprogram 2014

⁷ [SWD\(2015\) 46](#) Country Report Sweden 2015 Including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances

Housing Europe är en intresseorganisation och ett europeiskt nätverk bestående av allmännyttiga, kooperativa och sociala bostadsorganisationer.

<http://www.housingeurope.eu/>

Fler länder får råd om bostadsmarknaden

Liksom förra året har Housing Europe gjort en sammanställning över landsspecifika råd som adresserar frågor med koppling till bostadsmarknaden. Utöver Sverige ser Housing Europe att fyra medlemsstater är aktuella. I övrigt konstateras att det inte är så stora skillnader jämfört med fjolårets rekommendationer.

Fortsatta reformer på holländsk bostadsmarknad

Nederländerna uppmanas att påskynda minskningen av ränteavdrag så att incitamenten att investera i improduktiva tillgångar minskas, att åstadkomma en mer marknadsorienterad prissättning på hyresmarknaden och att ytterligare relatera hyrorna till hushållens inkomster inom den sociala bostadssektorn.

Bostadsutbudet behöver öka i Storbritannien

Storbritannien uppmanas att vidta ytterligare åtgärder för att öka utbudet av bostäder, bland annat genom att genomföra reformer i det nationella planeringssystemet.

[Länk till Housing Europes sammanställning](#)

I februari kommer nya landrapporter

Den europeiska planeringsterminen för 2016 drogs igång i och med publiceringen av Tillväxtöversikten i november. I februari publiceras de särskilda länderrapporterna (IDR) och därefter vidtar de nationella regeringarnas arbete. Sverige genomgår återigen en särskild granskning och enligt kommissionen är det den fortsatta ökningen av bostadspriserna och hushållens skulder som är den största källan till oro. I juni läggs de landsspecifika råden fram till medlemsstaterna.

Planeringsterminen ska moderniseras

För de landsspecifika rekommendationerna 2015 valde kommissionen att lyfta ut vissa frågor, främst energi och miljö, och rekommendationerna gjordes generellt kortare. Det hänger samman med en strävan att fokusera på makroekonomiska och sociala frågor som medlemsstaterna behöver adressera på kort sikt. Genom att tidigarelägga publiceringen av landrapporterna har också förutsättningarna till dialog med medlemsländerna förbättrats. Kommissionen anser dock att medlemsstaterna behöver göra större framsteg i genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna och föreslår därför ytterligare förändringar av den europeiska planeringsterminen. Ett särskilt fokus på euroområdet och ytterligare ökat fokus på sysselsättning och sociala resultat är exempel på förslag som

kommissionen har lagt fram för att modernisera den europeiska planeringsterminen⁸.

Parlamentsrapport om sociala bostadsaspekter i landsspecifika råd

I mars 2015 antog Europaparlamentet en resolution⁹ om sociala aspekter med koppling till den Tillväxtöversikt som kommissionen hade lagt fram för 2015. Parlamentet efterfrågade då en tydligare social dimension i den europeiska planeringsterminen och föreslog bland annat att de landsspecifika råden borde omfatta nya typer av fattigdom och hemlöshet. Parlamentet vände sig också till kommissionen och medlemsländerna med önskemål om att de ska implementera en integrerad politik för att främja subventionerat boende och ta fram strategier för att tackla barnfattigdom, vräkningar och energifattigdom med mera.

Konferens om hushållens höga skuldsättning

Den 26 januari anordnade Centre for European Policy Studies (CEPS) och European Credit Research Institute (ECRI) en konferens under namnet "Over-indebtedness of european households: Myths and realities". Det trefaldiga syftet med konferensen var att förstå vad som driver skuldsättningen, hur låntagare och långivare påverkas samt att analysera innovativa verktyg för att tackla eller förebygga alltför hög skuldsättning. Länkat finns presentationer och relevanta rapporter.

[Länk till mer information](#)

Ett djupare och mer rättvist EMU

En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union är en av kommissionens prioriteringar för innevarande mandatperiod. I oktober 2015 lade kommissionen fram ett paket med förslag om uppföljning av den så kallade fem ordförandenas rapport om "Färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen"¹⁰. Förslagen handlar om åtgärder på kortare sikt som ska förverkligas till mitten av 2017. I paketet tas följande frågor upp:

- Euroområdet representation utåt

---

⁸ Kommissionens paket med förslag om uppföljning av rapporten "Färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen"

⁹ [A8-0043/2015](#) Report on European Semester for economic policy coordination: Employment and Social Aspects in the Annual Growth Survey 2015 (2014/2222(INI))

¹⁰ I juni lades rapporten "[Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union](#)" (EMU) fram. Den är utarbetad av ordföranden för kommissionen i nära samarbete med ordförandena för eurotoppmötet, eurogruppen, Europeiska centralbanken respektive Europaparlamentet. Rapporten omnämns allmänt "De fem ordförandenas rapport".

- Stegen mot en finansunion (färdigställande av bankunionen och en kapitalmarknadsunion)
- Förbättringar i den europeiska planeringsterminen (som starkare fokus på sysselsättning, sociala frågor och euroområdet)
- Bättre verktyg för ekonomisk styrning (som inrättade av nationella konkurrenskraftsnämnder och en europeisk finanspolitisk nämnd)

Under rubriken **En djupare och mer rättvis ekonomisk och monetär union** lyfter kommissionen i sitt arbetsprogram för 2016¹¹ fram initiativet **Pelare för sociala rättigheter**. Syftet med initiativet är att stärka Europas sociala dimension med utgångspunkt i en integrerad ansats och genom att se över befintlig lagstiftning och överväga nya åtgärder med sikte på ökad konvergens i fråga om sysselsättning och socialpolitik. Initiativet ska förverkligas under första halvåret 2016.

Åtgärds paketet är steg ett av tre för EMU:s färdigställande och fokuserar på ekonomisk och social konvergens. De kommande två stegen omfattar politisk konvergens och handlar om mer långtgående åtgärder för att göra konvergensprocessen mer bindande och att senast år 2025 uppnå ett djupt och verkligt EMU som är stabilt och välmående för alla euroländer och attraktivt för andra EU-länder att ansluta sig till. Övergången till steg två kommer att föregås av en vitbok under våren 2017.

[Länk till mer information](#)

---

¹¹ [COM\(2015\) 610](#) Kommissionens arbetsprogram 2016 Dags för nya tag

Konkurrens- och statsstödsregler

Det holländska fallet lever vidare

I maj kom Europeiska unionens tribunal med ett avgörande i “det holländska fallet”¹². Målet (eg. två domstolsärenden) återförvisades till Tribunalen från Europeiska unionens domstol i början av 2014 för att domstolen skulle pröva om kommissionen i ett beslut från 2009 har ställt illegitima krav på att ett befintligt offentligt stöd skulle ändras samt om kommissionen ställt för stora krav på nya stödförfattningar innan de kunde godkännas. Den 12 maj i år meddelade Tribunalen emellertid att kommissionens beslut inte kommer att prövas med hänvisning till att beslutet utmynnat i en överenskommelse med den holländska staten och att Tribunalen därmed saknar kompetens att pröva frågan. Men följetongen fortsätter då de nederländska allmännyttiga bostadsföretagen har överklagat Tribunalens domslut¹³ till EU-domstolen. Det nya målet har fått beteckningen (C-414/15 P).

Boverket har i tidigare rapporter redogjort för turerna kring **EU-kommissionens beslut den 15 december 2009 om allmännyttan i Nederländerna**.

Beslutet avser vilka begränsningar som den holländska allmännyttan måste acceptera för att inte bryta mot EU:s statsstödsregler, t ex vilka inkomstgränser som ska gälla för hyresgästerna.

Många turer

Bakgrunden är – i korthet – att EU-kommissionen år 2009 beslutade att inte ha några invändningar mot det holländska social housing-systemet, givet vissa begränsningar som den holländska regeringen utfäst sig att införa; bl.a. en högsta inkomstgräns på 33 000 euro för att tilldelas en bostad inom social housing-sektorn. De holländska allmännyttiga bostadsföretagen förde saken till de europeiska domstolarna eftersom de ansåg att kommissionens behörighet inte omfattade dessa frågor. Frågan har därefter prövats i Tribunalen och EU-domstolen och återförvisats till Tribunalen, som under 2015 alltså har meddelat en dom. De allmännyttiga bostadsföretagen vill nu få Tribunalens domslut upphävt och målet återförvisat till EU-domstolen för förnyad prövning.

Tribunalen anses ha gjort felaktiga bedömningar

Grunderna i det nya målet är i huvudsak att Tribunalen anses ha åsidosatt unionsrätten, genom att i sin bedömning bortse från att rättsföljderna av Tribunalens dom måste motiveras av det faktum att situationen tidigare var oförenlig med fördraget (såsom följer av artikel 108.1 FEUF¹⁴). Tri-

¹² Mål C-132/12 P Stichting Woonpunt m.fl. mot kommissionen och mål C-133/12 P Stichting Woonlinie m.fl. mot kommissionen

¹³ T-202/10

¹⁴ Kommissionen ska i samarbete med medlemsstaterna fortlöpande granska alla stödprogram som förekommer i dessa stater. Den ska till medlemsstaterna lämna förslag till lämpliga åtgärder som krävs med hänsyn till den pågående utvecklingen eller den inre marknadens funktion.

bunalen har felaktigt kommit fram till att dess prövning av kommissionens beslut ska begränsas till frågan om kommissionen har gjort en korrekt bedömning av förenligheten hos den befintliga stödregleringen efter de lagändringar som Nederländerna lovat att genomföra för social housing-sektorn. Som grund för de klagande parterna också fram att Tribunalen har åsidosatt unionsrätten, gjort en felaktig bedömning av de relevanta omständigheterna och brustit i motiveringen av beslutet, genom att bedöma att de av kommissionen föreslagna åtgärderna inte kan prövas eftersom de endast utgör förslag och det är de holländska myndigheternas acceptans som ger åtgärderna deras bindande karaktär.

Det återstår givetvis att se hur denna långkörare slutar. Om de holländska allmännyttiga företagen förlorar i EU-domstolen är troligen sista ordet sagt. Annars hamnar frågan sannolikt i Tribunalen igen.

[Länk till mer information](#)

Översyn av Almuniapaketet

Nästa år ska det så kallade Almuniapaketet genomgå en översyn. Inför denna översyn är organisationer aktiva för att lyfta frågor som exempelvis rör SGEI-regelverkets inverkan på bostadssektorn.

CEMR, Rådet för kommuner och regioner i Europa, uppmärksammar översynen i sitt arbetsprogram för 2016¹⁵ och skriver följande:

Recently in several state aid decisions, the European Commission has sent some positive signals regarding the interpretation of the State aid rules and the flexibility of the examination of public subsidies' conformity with internal market rules. The Commission will review the Almunia Package on State Aid and Services of General Economic Interest to simplify the State Aid rules. In that perspective, CEMR will concentrate its efforts to make sure the updated rules will be more suitable to local and regional authorities' needs.

Staden Wien och International Union of Tenants (IUT)¹⁶ arrangerade nyligen eventet "Future challenges of Social Housing in Europe" för att uppmärksamma EU-reglernas påverkan på bostäder inför den kommande översynen.

[Länk till mer information](#)

Översynen av statsstödsreglerna är även en fråga som ligger högt på Housing Europes dagordning under året. Organisationen arbetar för att

Almuniapaketet kom 2012 och består av fyra dokument från kommissionen som tillsammans ska underlätta tillämpningen av statstödsreglerna för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (SGEI).

*KOM(2011)9380
KOM(2011)9404
KOM(2011)9406
Förordning (EU) nr 360/2012

¹⁵ CEMR 2016 Work Programme Proposal november 2015

¹⁶ Medlemsorganisation för nationella och regionala hyresgästföreningar

kommissionen vid översynen ska inta en mer flexibel hållning till lagstiftningen och dess inverkan på nationella bostadsmarknader.¹⁷

Kommissionär Margrethe Vestager som ansvarar för konkurrenspolitiken har också svarat på en parlamentsfråga om detta:

[Länk till frågan och kommissionärens svar](#)

---

¹⁷ Sorcha Edwards, generalsekreterare för Housing Europe, 160210

Regional- och urbanpolitik

Avancemang för EU:s urbana agenda

Behovet av en urban agenda för EU har diskuterats under de senaste tjugo åren och håller nu på att konkretiseras. I maj presenterades resultatet av det offentliga samrådet som hölls under 2014 om en EU-agenda för städer¹⁸, och vid CITIES Forum, som anordnades i Bryssel i början av juni, diskuterades detta i en framåtsyftande kontext. Några huvudbudskap var:

- Ingen ny lagstiftning behövs, men befintlig EU-reglering som rör städer behöver ses över
- Koordineringen mellan olika politikområden och olika EU-instrument behöver bli bättre
- Befintlig kunskap behöver utvecklas och användas
- En urban agenda ska inte enbart adressera de största städerna och en urban agenda måste också ta hänsyn till att det inte finns några standardlösningar som passar alla städer
- Städernas involvering i EU:s politiska processer behöver stärkas
- För att kunna visa på resultat finns ett behov av att fokusera på ett par frågor och det gäller att hitta prioriteringar med speciell relevans för EU och dess städer
- ”Morgondagens städer¹⁹” kan fungera som en gemensam vision och europeisk modell för stadsutveckling

”Morgondagens städer” är en rapport som lades fram av kommissionen år 2011. Rapporten är resultatet av en reflektionsprocess där experter och företrädare från europeiska städer bjöds in för att fundera över framtiden.

CITIES Forum är tänkt att bli ett återkommande tillfälle för städer och andra berörda intressenter att mötas för att utbyta erfarenheter.

Smarta, gröna och inkluderande städer

Som svar på det offentliga samrådet har kommissionen pekat ut tre prioriteringsområden för den urbana agendan; smarta, gröna och inkluderande städer. Kommissionen har även valt att fokusera på utveckling av territoriella konsekvensanalyser, förbättrad kunskap, benchmarking och uppföljning genom främjande av urbanforskning och harmonisering av urbana

¹⁸ [SWD\(2015\) 109](#) Resultatet av det offentliga samrådet om huvudpunkterna i en EU-agenda för städer

¹⁹ [Morgondagens städer – Utmaningar, visioner och vägar framåt](#)

datakällor och slutligen samstämmighet och samordning avseende EU-politik som rör städer.

Urban portal

Sex kommissionärer inom olika områden arbetar ihop för att ta ett mer samlat grepp om urbana frågor. För att skapa samstämmighet och samordning mellan olika EU-initiativ har initiativ som rör städer kartlagts och samlats på en ”urban portal”.

[Länk till kommissionens urbana portal](#)

Rigadeklarationen

Ordförandetrojkan som var aktiv under 2015 (Lettland, Luxemburg och Nederländerna) har beskrivits som ”urbanvänlig” och har drivit stadsutvecklingsfrågorna framåt på rådsnivå. Vid ett informellt ministermöte i Riga den 9-10 juni antogs en ”Rigadeklaration” (”Mot EU:s urbana agenda”)²⁰. I denna politiska överenskommelse uttryckte nationella ministrar med ansvar för urbana frågor sin politiska stöttning för en urban agenda. Detta är det första officiella åtagandet från EU:s ministrar med ansvar för stadsutveckling avseende utvecklingen av en EU-agenda för städer, vilket gör det till en viktig milstolpe på vägen mot inrättandet av en sådan. Deklarationen utgör också en övergripande ram för de kommande ordförandeskapen att utveckla innehållet i en urban agenda och identifiera särskilda prioriteringar och åtgärder för dess genomförande. Det bygger på det mellanstatliga arbete och de politiska överenskommelser som gjorts inom området tidigare. Övergripande syften är att få till en bättre, effektivare och mer koordinerad politik för städer, bidra till att unionens övergripande mål uppnås genom insatser i städerna, samt ökat lärande och kunskapsutbyte. I deklARATIONEN betonas också vikten av att en urban agenda utvecklas i enlighet med subsidiaritetsprincipen. EU bör prioritera och fokusera på frågor som gör verklig skillnad och låta medlemsstaterna hantera de frågor för vilka de bättre kan nå målen. Deklarationen lyfter särskilt fram ordförandeskapstrojkans gemensamma prioritet: små och medelstora stadsområden.

12 teman och tematiska partnerskap

I oktober presenterade det kommande nederländska ordförandeskapet och kommissionen ett gemensamt förslag om frågorna i EU:s agenda för städer samt en styrningsstruktur baserad på tematiska partnerskap. Förslaget innehåller 12 prioriterade teman som skall ligga till grund för åtgärder inom ramen för EU:s agenda för städer och som ska vara kopplade till

---

²⁰ [Declaration of Ministers towards the EU Urban Agenda](#) Riga, 10 June 2015

tematiska partnerskap. Dessa tematiska partnerskap ska stimulera till samarbete mellan medlemsländer, städer och europeiska institutioner och är tänkta som en viktig genomförandemekanism av EU-agendan för städer. Förhoppningen är att partnerskapen ska öka utbytet över såväl styrningsnivåer som sektorer i syfte att få till bättre lagstiftning, bättre finansiering och bättre kunskap. Varje partnerskap ska ta fram och implementera en handlingsplan som omfattar EU-nivå, nationell nivå och lokal nivå. Fyra pilotprojekt kommer att genomföras för att testa strategins genomförbarhet. De 12 teman som föreslagits är:

1. Sysselsättning och kunskap i lokal ekonomi
2. Urban fattigdom
3. Bostäder
4. Integration av migranter och flyktingar
5. Hållbar markanvändning och naturbaserade lösningar
6. Cirkulär ekonomi
7. Klimatanpassning
8. Energiomställning
9. Urban rörlighet
10. Luftkvalitet
11. Digitalisering
12. Innovativ och ansvarsfull offentlig upphandling

Dessa 12 teman kompletteras med tvärsektoriella frågor som god förvaltning, sund och strategisk stadsplanering och tillgång till kvalitativa tjänster av allmänt intresse.

De fyra första partnerskap som nu startas upp rör bostäder, integration av migranter och flyktingar, urban fattigdom och luftkvalitet. Partnerskapet som fokuserar på bostäder har social housing som tema och här ingår bland annat staden Wien som har en stor social housing-sektor. Partnerskapet kommer bland annat att fokusera på goda exempel samt juridiska och finansiella ramverk.²¹

Amsterdampakt på gång i vår

Luxemburg arrangerade ytterligare ett informellt ministermöte för ministrar med ansvar för urbana frågor under sitt ordförandeskap, men det är det holländska ordförandeskapet under första halvåret 2016 som förväntas driva den urbana agendan i hamn. Förhoppningen är att få till en

---

²¹ <http://www.viennecouver.com/2016/01/vienna-advances-social-housing-in-new-eu-urban-agenda/>

”Amsterdampakt”; en politisk överenskommelse om en operationell urban agenda. Ett första utkast gick ut till relevanta intressenter i december och med beaktande av inkommande synpunkter kommer ett andra utkast att tas fram under februari. Diskussionerna förs till stor del inom Urban Development Group (UDG), som samlar tjänstemän från europeiska länder, företrädare för EU-institutionerna samt företrädare för intresseorganisationer och andra intressenter. Undertecknandet planeras till ett ministermöte i Amsterdam den 30 maj då också de första urbana tematiska partnerskapen kommer att lanseras. Dessförinnan kommer rådet att presentera slutsatser som ett stöd för den urbana agendan.

Det holländska ordförandeskapet kommer även att ordna internationella möten, som innovationsmässan ”Cities of the future” i april. Här samlas ett nätverk av entreprenörer, beslutsfattare, akademi och medborgare. Det och mer därtill beskrivs i ett magasin - **Towards an EU Urban Agenda – working together on the future of European cities and promoting European urban success stories** - som det holländska ordförandeskapet har tagit fram.

[Länk till magasinet](#)

[Länk till ordförandeskapets webbsida om den urbana agendan](#)

EP-resolution om en urban agenda

I början av september antog EU-parlamentet en resolution om EU-politikens urbana dimension. Här framhålls bland annat att den urbana agendan ska involvera den lokala nivån i större utsträckning, baserat på en ny metod för flernivåstyrning. En varningsmekanism ska säkerställa att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna upprätthålls. Parlamentet förespråkar vidare att den urbana agendan fokuserar på ett fåtal utmaningar och bidrar till bästa möjliga utväxling av de medel som investeras i städer genom olika EU-program. Parlamentet vill också se ett tydligare ledarskap på EU-nivå, och efterfrågar en särskild person, förslagsvis en kommissionär, som kan ta en ledande roll i att bevaka och driva urbana frågor. En ”one-stop-shop” för urbana frågor och regelbundna aktörmöten är viktiga redskap.

[Länk till mer information](#)

Yttrande från Regionkommittén

På begäran av det holländska ordförandeskapet utarbetar Europeiska Regionkommittén ett yttrande om genomförandet av EU:s agenda för städer – ”Concrete steps for implementing the EU Urban Agenda”. Regionkommittén har även låtit ta fram rapporten ”The growth potential of an integ-

Regionkommittén är ett rådgivande EU-organ som består av lokala och regionala folkvalda företrädare från de 28 EU-länderna.

Genom kommittén kan de föra fram synpunkter på EU-lagstiftning som direkt påverkar regioner och kommuner.

rated EU urban agenda”. I maj anordnar kommittén en konferens om EU:s urbana agenda i Amsterdam.

[Länk till rapporten](#)

Utfrågning om implementeringen av den urbana agendan

Den 25 januari 2016 anordnade Europaparlamentet och Regionkommittén gemensamt en offentlig utfrågning om implementeringen av EU:s urbana agenda.

[Länk till mer information](#)

Urbant forum under Open Days

Den 12-15 oktober anordnades Open Days – Europeiska veckan för regioner och städer – för trettonde gången. I samband med det hölls i år också ett särskilt event för urbana frågor. OPEN Urban DAY anordnades den 14 oktober som en plattform och mötesplats för experter, tjänstemän och diverse relevanta aktörer på lokal, regional, nationell och europeisk nivå som har ett intresse för den urbana dimensionen av EU:s politik. En sammanfattning av de work shops och seminarier som hölls inom ramen för OPEN Urban DAY finns i en generell sammanställning²² som kommissionen och Regionkommittén har tagit fram för hela veckans program.

EU-finansiering till städer

I sammanhållningspolitiken för 2014-2020 har kommissionen valt att öronmärka fem procent, 15 miljarder euro, av regionalfondens medel till insatser inom hållbar stadsutveckling. I Sverige är det totalt 400 miljoner kronor som är öronmärkta för hållbar stadsutveckling i de tre regionalfundsprogram²³ som har valt att särskilt prioritera detta område. Totalt räknar man med att 50 procent av regionalfundsmedlen, mer än 100 miljarder euro, kommer att investeras i europeiska städer under perioden 2014-2020. Kommissionen uppskattar även att över en miljon europeiska bostäder kommer att renoveras med hjälp av EU:s struktur- och investeringsfonder under 2014-2017. Housing Europe uppger att 77 procent av de operationella programmen möjliggör investeringar i bostäder²⁴.

Urban Innovative Actions

I juni lanserade kommissionen ytterligare en satsning på städerna; **Urban Innovative Actions**, ett program som ska främja innovativa åtgärder i

---

²² [Open Days 2015 Proceedings](#)

²³ Västsverige, Sydsverige och Stockholm

²⁴ Global Tenant, International Union of Tenants Quarterly Magazine, Januari 2016

stadsområden. Den totala budgeten i programmet är 371 miljoner euro för perioden 2015-2020 och ett enskilt projekt kan tilldelas upp till 5 miljoner euro. Utlysningarna, som vänder sig till städer med fler än 50 000 invånare, kopplas till EU:s urbana agenda. I övrigt ska projekten uppvisa innovation, kvalitet, partnerskap, mätbarhet, och, åtminstone i någon del, kunna överföras till en annan plats. Kreativitet och ambition är andra ord som används för att beskriva vad som efterfrågas. Våga ta risker och prova saker, som om de visar sig vara framgångsrika kan skalas upp, också på en global nivå, var kommissionens budskap när initiativet sattes i juni 2015²⁵.

En första utlysning är öppen t o m den sista mars. Utlysningen fokuserar på energiomställning, integration av migranter och flyktingar, sysselsättning och kunskap i lokal ekonomi samt urban fattigdom med fokus på utsatta områden.

[Länk till mer information](#)

Dåligt nationellt genomslag för nya instrument

Boverket har i tidigare rapporter skrivit om de nya instrument som tagits fram för att stärka den urbana dimensionen inom sammanhållningspolitiken och hjälpa medlemsländerna att utföra integrerade insatser inom hållbar stadsutveckling; Integrerade territoriella investeringar (ITI) och Lokalt ledd utveckling (CLLD). En analys av medlemsländernas partnerskapsöverenskommelser som kommissionen har gjort visar att instrumenten inte har fått så stort genomslag i de operationella programmen. Europaparlamentet menar att det väcker frågan om vilket engagemang nationella regeringar har för den urbana agendan och lokala myndigheters involvering i implementeringen av EU-program²⁶.

URBACT III har startat upp

URBACT, ett europeiskt program för utbyte och lärande inom integrerad hållbar stadsutveckling, har startat upp i sin senaste form och 21 nya URBACT-nätverk har beviljats. Här återfinns bland annat de svenska städerna Gävle, Stockholm och Södertälje. I Sverige har Tillväxtverket utsetts till nationell kontaktpunkt för det interregionala samarbetsprogrammet. Uppdraget är att sprida kunskap och erfarenheter även till städer utanför URBACT-nätverken.

---

²⁵ CITIES Forum i Bryssel, juni 2015

²⁶ Se [EP briefing juli 2015](#) Developing an EU Urban Agenda

Nästa ansökningsomgång lanseras den 23 mars. Utlysningen gäller skapandet av "genomförandenätverk", som ska stödja städerna med genomförandet av integrerade urbana strategier.

[Länk till mer information](#)

Samråd om rörlighet i städerna

Fram till den 19 februari hålls ett öppet samråd om efterhandsutvärdering av EU:s stöd till hållbar rörlighet och användning av alternativa bränslen i städerna. Utvärderingen omfattar perioderna 2000-2006 och 2007-2013 och program som Europeiska Regionalfonden, Interreg, Life och Civitas.

[Länk till samrådet](#)

Fond för strategiska investeringar igång

Under våren förhandlade parlamentet, rådet och kommissionen om förslaget till Investeringsplan för Europa, en plan för att få Europa på fötter genom att under en treårsperiod mobilisera minst 315 miljarder euro till investeringar inom strategiska områden som infrastruktur, forskning och innovation, förnyelsebar energi och energieffektiviseringar.

Lagstiftningen på plats

Regelverket för den Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI)²⁷ godkändes av rådet och parlamentet i juni efter att ett kompromissförslag förhandlats fram. Förhandlingarna handlade i huvudsak om vilka EU-medel som skulle användas för att finansiera EFSI. Efter parlamentets påtryckningar blev resultatet att ytterligare 1 miljard sköts till från EU-budgeten istället för från forskningsprogrammet Horisont 2020 och infrastrukturfonden Connecting Europe Facility (CES) i enlighet med det ursprungliga förslaget. Verksamheten blev operationell under september.

[Länk till förordningen](#)

Energirenoveringar, urban utveckling och social infrastruktur

Med Investeringsplanen för Europa har det öppnats nya möjligheter att investera i bostadssektorn. Energirenoveringar, urbana utvecklingsprojekt och satsningar på social infrastruktur finns med i uppräknningen över pro-

---

²⁷ Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2015/1017

av den 25 juni 2015 om Europeiska fonden för strategiska investeringar, Europeiska centrumet för investeringsrådgivning och portalen för investeringsprojekt på europeisk nivå samt om ändring av förordningarna (EU) nr 1291/2013 och (EU) nr 1316/2013 – Europeiska fonden för strategiska investeringar

projekt som fonden för strategiska investeringar kan stödja. Medlemsstaterna har skickat in en lista med förslag på projekt och flera länder har angett att de vill investera i bostadssektorn. Bland annat kommer fonden hjälpa till att investera energirenoveringar i 40 000 bostäder i Frankrike och installation av smarta energimätare i brittiska hem. Hållbar energi och energieffektivisering spelar en viktig roll i EFSI²⁸. Över hälften av de projekt som hade godkänts av Europeiska Investeringsbanken i januari 2016 är projekt som rör energieffektivisering och förnybar energi.

Tanken är att det ska byggas upp en europeisk förteckning över lämpliga investeringsprojekt. Tidigt under 2016 kommer Europeiska Investeringsprojektportalen (European Investment Project Portal (EIPP)) att lanseras. Den vänder sig till investerare och visar på potentiella investeringsprojekt. En särskild investeringskommitté fattar de slutliga besluten om vilka projekt som EFSI ska satsa på.

I samband med att kommissionens Tillväxtöversikt kom i november lades det även fram ett dokument om nationella investeringsutmaningar. En dialog kommer att föras med medlemsländerna och utmaningarna kommer också att hanteras inom ramen för europeiska planeringsterminens länderrapporter som kommer i februari. För svensk del lyfter kommissionen bland annat utmaningar inom bygg-, energi- och transportsektorn.

[Länk till dokument om Sveriges investeringsutmaningar](#)

---

²⁸ [COM\(2015\)0572](#) State of the energy union 2015

Socialpolitik

Europeisk tillgänglighetslagstiftning

I början av december presenterade kommissionen sin sedan länge utlovade "Tillgänglighetsakt"²⁹; ett förslag till direktiv som fastställer gemensamma tillgänglighetskrav för vissa viktiga produkter och tjänster i syfte att människor med funktionshinder fullt ut ska kunna delta i samhället.³⁰ Den byggda miljön omfattas inte av direktivet utan har lagts som en frivillighet³¹. Det finns dock en möjlighet att Europaparlamentet i lagstiftningsarbetet och förhandlingarna kommer att verka för att rättigheter kopplas till den byggda miljön³². Organisationen Housing Europe kommenterar Tillgänglighetsakten³³ och lyfter en koppling till bostäder via bestämmelser om offentlig upphandling. Vid offentlig upphandling av uppförande eller renovering av en bostad har bostadsföretaget nämligen tillgänglighetskraven i förslaget Annex I sektion IX att beakta som urvalskriterium.

Texten i Annex I sektion IX lyder:

Tillgängligheten i den bebyggda miljön måste omfatta följande aspekter på områden dit allmänheten har tillträde, så att personer med funktionsbegränsning, inbegripet personer med funktionsnedsättning, kan använda tjänsten självständigt på det sätt som kan förutses:

- a) Användning av tillhörande utomhusutrymmen och faciliteter.
- b) Tillfartsvägar till byggnader.
- c) Användning av ingångar.
- d) Framkomlighet vid förflyttning i horisontell riktning.
- e) Framkomlighet vid förflyttning i vertikal riktning.
- f) Allmänhetens användning av lokaler.
- g) Användning av utrustning och faciliteter.
- h) Användning av toaletter och sanitetsutrymmen.
- i) Användning av utgångar, evakueringsvägar och principer för beredskapsplanering.
- j) Kommunikation och orientering som kan uppfattas med mer än ett sinne.
- k) Användning av faciliteter och byggnader för deras avsedda ändamål.
- l) Skydd mot faror i både inomhus- och utomhusmiljön.

²⁹ European Accessibility Act

³⁰ [KOM\(2015\)615](#) Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för produkter och tjänster

³¹ "I vissa situationer skulle gemensamma tillgänglighetskrav för den bebyggda miljön underlätta den fria rörligheten för de berörda tjänsterna och för personer med funktionsnedsättning. För att säkerställa överensstämmelse med de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga X gör detta direktiv det därför möjligt för medlemsstaterna att inkludera den bebyggda miljö som används vid tillhandahållandet av de tjänster som omfattas av direktivet."

³² [EU Reporter 151203](#)

³³ <http://www.housingeurope.eu/resource-621/making-europe-accessible>

Under december till januari pågår en samrådsperiod då det är möjligt för intressenter att lämna sina synpunkter. Därefter vidtar lagstiftningsprocessen och förhandlingar med Europaparlamentet och Europeiska rådet.

[Länk till mer information](#)

Fram till den 18 mars pågår även ett samråd om översynen av EU:s handikappstrategi 2010–2020.

[Länk till samrådet om EU:s handikappstrategi](#)

Påtryckningar från FN

I september lade FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättningar fram rekommendationer om hur arbetet med att genomföra FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kan utvecklas. Kommittén, som har till uppgift att övervaka genomförandet av konventionen, uppmanade då EU att anta "Tillgänglighetsakten" som ett steg mot en bättre implementering.

EU antog FN-konventionen år 2011 och i Sverige gäller den sedan år 2009. I konventionen finns bland annat kravet (artikel 9) att konventionsstaterna ska "vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik (IT) och -system samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden".

Hemlöshet på agendan

Uppmaningar till kommissionen att utarbeta en europeisk hemlöshetsstrategi kommer regelbundet från olika EU-institutioner. Kommissionen hänvisar till subsidiaritetsprincipen på socialpolitikens område, men stödjer ett samarbete mellan medlemsstaterna.

Parisdeklaration om hemlöshet

Vid FEANTSAS konferens om hemlöshet som hölls i Paris i juni antogs en deklaration om hemlöshet. I deklarationen lyfts initialt det växande antalet hemlösa inom EU och det faktum att den ekonomiska krisen, liksom krig och konflikter, fortsätter att slå mot och påverka nivån på hemlöshet. FEANTSAs generalförsamling menar att situationen skyndsamt måste adresseras och uppmanar EU att utveckla och implementera en gemensam politik baserad på europeisk solidaritet som säkerställer rätten till tak över huvudet, stöd och värdighet för alla hemlösa som söker hjälp, oavsett migrantstatus. EU uppmanas också att ordna en konsensuskonferens

för frågor med koppling till detta. Konferensen bör utmytna i en långsiktig strategi som kan tackla det som beskrivs som en humanitär kris.

[Länk till mer information](#)

”Housing First” eller ”Bostad först” är en modell i arbetet med hemlöshet som bygger på att de hemlösas sociala problem löses bäst inom ramen för ett stabilt boende.

Konferens om Housing First

Den 16-17 mars hålls en peer review om Housing First i Belgien. Bakgrunden är att nio belgiska städer har provat Housing First-modellen i ett pilotprojekt som löper under perioden september 2013-juni 2016.

De initiala resultaten är positiva och man överväger att utvidga Housing First som modell i Belgien. Genom denna peer review hoppas man kunna identifiera de strategier som är mest effektiva och har den största påverkan på hemlösheten.

[Länk till mer information](#)

10 miljoner euro i fonden för dem som har det sämst ställt

Tidigare i år godkände EU-kommissionen Sveriges operativa program³⁴ för att använda den nya fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD). Det innebär att totalt ca 10 miljoner euro (7,9 miljoner euro från EU plus svensk medfinansiering) kommer kunna användas för att hjälpa socialt utsatta människor under innevarande programperiod (2014–2020). Inriktningen som Sverige har valt är insatser för social inkludering och en betydande målgrupp för fonden är EU-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige. Typer av insatser som fonden ser som viktiga är:

- Samhällsorientering
- Hälsöfrämjande

Europa 2020 är EU:s tillväxtstrategi för perioden fram till år 2020. Här återfinns EU:s fem överordnade mål för sysselsättning, innovation, utbildning, social sammanhållning, energi och klimat.

Svenska ESF-rådet har ansvaret att genomföra fonden i Sverige. En utlysning som omfattade 50 miljoner hölls under våren. Nästa utlysning väntas först hösten 2018. Fonden ska bidra till att hjälpa minst 20 miljoner människor att ta sig ur fattigdom och social utestängning till år 2020, vilket är ett av de så kallade Europa 2020-målen.

[Länk till beviljade projekt](#)

EU-satsningar för integration av romer

Integreringen av romer är i första hand medlemsstaternas ansvar, men kommissionen har ökat sitt stöd för politiken inom EU-ramen för nation-

³⁴ [Operativt program för social delaktighet för dem som har det sämst ställt](#)

ella strategier för integrering av romer och den europeiska planeringsterminen inom Europa 2020-strategin.

Ny framstegrappport om medlemsländernas nationella strategier

I juni lade kommissionen fram en framstegrappport om genomförandet av EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer 2015.³⁵

När kommissionen granskar framstegen tittar man främst på samarbets- och uppföljningsmekanismer och bekämpning av diskriminering och undersöker även hur medlemsstaterna använder de nya finansiella möjligheter som står till buds inom bland annat sammanhållningspolitiken.

De fem länder som inom ramen för den europeiska planeringsterminen har landsspecifika rekommendationer om romer är Bulgarien, Tjeckien, Ungern, Rumänien och Slovakien. Rekommendationerna ska vara vägledande för hur länderna använder sina EU-medel inom social- och regionalfonden, vilket fastställs i partnerskapsöverenskommelsen. Flera medlemsländer har valt investeringsprioriteringen avseende socioekonomisk integrering av marginaliserade befolkningsgrupper. Kommissionen lyfter i sin rapport att ett effektivt utnyttjande av medlen för bättre utbildning, sysselsättning och bostäder är en utmaning. Medel måste utnyttjas på ett integrerat sätt. EU-kommissionen lyfter segregering i fråga om utbildning och bostäder som en av de största utmaningarna och kommer därför att utfärda nya metodologiska riktlinjer för hur EU-medel kan bidra till minskad segregering.

Annat som lyfts:

- De lokala aktörernas avgörande kompetens när det gäller utmaningar som utbildning och bostäder. Lokala handlingsplaner ses över eller planeras i flera medlemsländer.
- Integrerade tillvägagångssätt med stöd från flera fonder förekommer i större utsträckning
- Ökad medvetenhet och bekämpning av diskriminering är en förutsättning för en framgångsrik integrering av romer. Kommissionen genomför undersökningar om diskriminering av romer när det gäller tillgång till utbildning eller bostäder. Diskriminering är ett strukturellt hinder för romers fulla delaktighet i samhället. Det är dock bara ett begränsat antal länder som har vidtagit åtgärder på detta område, med

³⁵ [KOM\(2015\) 299](#) Rapport om genomförandet av EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer 2015

Kommissionens ramverk för de nationella integrationsstrategierna för romer lades fram år 2011. Enligt ramverket ska medlemsländerna redogöra för hur de tänker förbättra situationen för de mest utsatta romska grupperna i landet. Medlemsländerna ska beakta fyra nyckelområden av vikt för en bättre socioekonomisk integration, nämligen utbildning, sysselsättning, hälsovård och bostäder.

metoder som även andra medlemsstater skulle kunna överväga menar kommissionen. Kommissionen lyfter bland annat den svenska vitboken om övergrepp och kränkningar av romer och kommissionen mot antiziganism som anmärkningsvärda exempel på insatser. Politisk vilja, långsiktiga visioner, beslutsamma åtgärder och tillräcklig finansiering krävs för att diskriminering och segregering ska kunna bekämpas.

- En del viktiga steg har tagits för att förbättra uppföljning, exempelvis genom en arbetsgrupp för indikatorer för integrering av romer. 17 medlemsländer deltar, dock inte Sverige.

Parlamentsstudie om EU:s ramverk för nationella strategier

Europaparlamentet har låtit ta fram en studie som utvärderar EU-ramverket för nationella strategier för integrering av romer. Studien fokuserar på strategierna i sju medlemsländer, men lämnar även en del generella rekommendationer för en förbättrad politik på EU-nivå och en effektivare implementering på medlemsstatsnivå.

[Länk till studien](#)

För integration på lokal nivå

I december samlade kommissionen ett hundratal representanter från EU:s och internationella institutioner, nationella, regionala och lokala myndigheter och det civila samhällets organisationer till ett möte under rubriken "Cooperating to integrate most deprived people at the local level". En sammanställning³⁶ visar vad som diskuterades och vad som lyftes fram som särskilt viktigt för en framgångsrik integration. Kommissionen lyfte bland annat att man i samarbete med Europarådet kommer att utöka och intensifiera ROMACT-programmet under 2016. Bland annat ska nya medel för lokalt utbyte tillskjutas och en onlineplattform ska lanseras för att underlätta partnerskap mellan olika europeiska kommuner. Programmen ROMACT och ROMED har tagits fram för att stödja kapacitetsuppbyggnad vid lokala myndigheter och i romska befolkningsgrupper.

Det slovakiska ordförandeskapet prioriterar frågan

Det slovakiska ordförandeskapet under hösten 2016 kommer att prioritera frågan om romsk inkludering. Bland annat kommer man att följa upp Rådets rekommendation om effektiv romsk inkludering³⁷ från 2013 genom

³⁶ [Cooperating to integrate most deprived people at the local level, 8-9 December 2015, Brussels, Main Messages](#)

³⁷ [Council recommendation on effective Roma integration](#) – measures in the member states. Council meeting Brussels, 9 and 10 December 2013

The European Platform for Roma Inclusion samlar nationella regeringar, EU, internationella organisationer och romska representanter i syfte att stimulera samarbete och erfarenhetsutbyte om framgångrika åtgärder för romsk inkludering.

att beakta underlag från två källor; dels den omfattande undersökningen om minoriteter och diskriminering som EU:s byrå för grundläggande rättigheter har genomfört under 2015 och dels de nationella resultaten av rådsrekommendationen som medlemsländerna rapporterar in under 2016. Under det slovakiska ordförandeskapet kommer det också att arrangeras en Europeisk plattform för romsk inkludering samt ett event som kommer att fokusera på romsk inkludering i Bratislava.³⁸

Fokus på arbetsmarknaden

I mars 2015 kom en statistisk översikt³⁹ som visar hur utvecklingen ser ut för målen i EU:s tillväxtstrategi Europa 2020. Målen för sysselsättning⁴⁰ och fattigdomsbekämpning⁴¹ bedöms vara en utmaning att nå. Den ekonomiska krisen har haft en betydande inverkan på den europeiska arbetsmarknaden och indikatorn för sysselsättningsmålet hade 2013 fallit tillbaka till 68 procent, 7 procentenheter från det uppställda målet om att 75 procent av 20–64-åringarna ska arbeta. Allra hårdast har ungdomar, lågutbildade och icke-EU-medborgare drabbats. En ekonomisk återhämtning kräver reformer och insatser på arbetsmarknaden och kommissionens budskap är att EU även måste bli bättre på de sociala frågorna. Den nya pelaren för sociala rättigheter och en utökad social dialog med arbetsmarknadens parter är två medel.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Under 2015 lanserade kommissionen ett initiativ som benämns som ”en europeisk pelare för sociala rättigheter”. Kommissionen beskriver initiativet som ”en ram för att bevaka sysselsättning och resultat på det sociala området mot bakgrund av ändrade arbetsmönster och samhällsstrukturer”. Huvudsakligt fokus ligger på arbetsmarknaden och omfattar frågor som minimilöner, föräldraledighet och arbetslöshetsersättning. I korthet handlar det om att se över EU:s och medlemsländernas politik inom sociala frågor för att bedöma om den är tidsenlig. Initiativet vänder sig i första hand till euroländerna, men övriga EU-länder har rätt att gå med. Den tidigare svenske finansministern Allan Larsson har fått ett särskilt uppdrag att bistå kommissionen att arbeta fram ramverket. Ett offentligt samråd är aviserat, liksom en dialog med arbetsmarknadens parter. Förslag väntas redan innan våren.

³⁸ [Thematic summary High level group on non-discrimination, equality and diversity](#), 19-20 maj 2015

³⁹ Eurostat [Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy](#)

⁴⁰ 75 % av 20–64-åringarna ska arbeta

⁴¹ Antalet människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning ska ha minskat med minst 20 miljoner

Särskilda satsningar för att bekämpa ungdomsarbetslösheten

Den europeiska fonden för strategiska investeringar och kommissionens Investeringsplan för Europa ses som en del av lösningen på den höga europeiska ungdomsarbetslösheten. Ungdomssysselsättningsinitiativet är en annan satsning; en fond med 6 miljarder euro i budget riktad till regioner inom EU som uppvisar högst ungdomsarbetslöshet.

Europeiska paktens för unga har lanserats som ett komplement till Ungdomssysselsättningsinitiativet. Målet är att skapa minst 100 000 lärlingsplatser, traineepplatser eller ingångsjobb till 2017. Initiativet tydliggör bland annat företagets roll och förslag om utökad samarbete mellan utbildningsväsende och privat sektor. Landsspecifika handlingsplaner är bland annat tänkta att vägleda unga in i arbetslivet.

Arbetskraftens rörlighet en viktig men svår fråga

I slutet av 2015 skulle kommissionen ha presenterat ett paket om arbetsmarknaden och arbetskraftens rörlighet (Labour Mobility Package).

Det aviserade paketet, som bland annat skulle innehålla ett förslag till utstationeringsdirektiv, har dock senarelagts. Kommissionens arbete på området syftar till tre saker; att bidra med en analys av omfattningen och konsekvenserna av fri rörlighet och utstationering och hur det t ex påverkar nationella arbetsmarknader och nationella sociala trygghetssystem, att revidera utstationeringsdirektivet och göra en översyn av hur systemen för social trygghet samordnas.

Social inkludering av rörlig arbetskraft

Hösten 2015 kom en rapport som analyserar social inkludering av rörlig arbetskraft. Rapporten "Mobile EU Workers – challenges and opportunities in the socio-economic inclusion of mobile EU-workers in four EU-countries" lyfter utmaningar och möjligheter för utländsk arbetskraft som ska integreras på en lokal arbetsmarknad i ett annat EU-land och den lokala arbetskraften där och samhället i stort och innehåller exempel från fyra städer. En slutsats är att gruppen rörliga EU-arbetare spänner över ett brett fält; från högkvalificerade, globala experter till arbetare som tar tillfälliga kontraktsarbeten inom lågkvalificerade yrken.

[Länk till rapporten](#)

Eurocities är ett en samarbetsorganisation för större städer (kommuner) inom EU och en plattform för kunskapsdelning och utbyte av idéer.

Rörliga och utsatta EU-medborgare

Under Open Days – Europeiska veckan för regioner och städer – anordnades ett seminarium om EU-städers arbete med inkludering av rörliga EU-medborgare baserat på ovan nämnda studie. En särskild utmaning som lyftes är social inkludering av mer utsatta rörliga EU-medborgare, som kanske befinner sig utanför arbetsmarknad och samhälle och saknar uppehållsrätt. Eurocities, som medverkade vid seminariet, arbetar bland annat för att EU-städer ska få bättre tillgång till finansiering från de europeiska strukturfonderna för arbete inom social inkludering, som exempelvis romsk inkludering.

Stockholmsregionen om fri rörlighet och utsatta EU-medborgare

Inom ramen för kommissionens samråd om EU-medborgares rättigheter lämnade Stockholmsregionen genom sin Europaförening ett yttrande om den fria rörligheten och utsatta rörliga EU-medborgare. Stockholmsregionen upplever att situationen med en ökning av mycket fattiga EU-migranter som lever helt utanför samhället börjar leda till krav från medborgare på inskränkningar av den fria rörligheten. För att undvika begränsningar av den fria rörligheten uppmanas därför EU-kommissionen, ministerrådet och Europaparlamentet att ställa högre krav på medlemsländerna att mer aktivt motverka diskriminering och ge lika rättigheter till utbildning, jobb, bostad och hälso- och sjukvård. Ett viktigt verktyg som lyfts fram är EU:s sammanhållningspolitik. Stockholmsregionen menar att EU-kommissionen måste säkerställa att EU:s struktur- och investeringsfonder används på ett resultatriktat sätt för att ge social rättvisa till de mest utsatta EU-medborgarna. Vidare vill man att EU-kommissionen lanserar initiativ för att hjälpa kommuner, regioner och landsting att handskas med de nya problemställningar och uppgifter som har uppkommit för att bemöta situationen med utsatta rörliga EU-medborgare i europeiska städer.

[Länk till yttrandet](#)

Rapport om utsatta EU-medborgare i Sverige

Den 1 februari överlämnades betänkandet Framtid sökes. Slutredovisning av nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare (SOU 2016:6) till regeringen. Därmed avslutades det uppdrag som Martin Valfridsson som särskild utredare och nationell samordnare tilldelades ett år tidigare. Som nationell samordnare var hans uppdrag att stödja myndigheter, kommuner, landsting och organisationer som möter utsatta EES-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige, det vill säga under högst tre månader, och som inte har uppehållsrätt.

[Länk till betänkandet](#)

Socialpolitisk fokus i årlig rapport

EU-kommissionen lade nyligen (januari 2016) fram sin årliga rapport om sysselsättning och social utveckling i unionen. Här finns en översyn av de senaste tendenserna inom sysselsättning och socialpolitik samt en diskussion kring kommande utmaningar och politiska åtgärder. Rapporten ligger till grund för kommissionens initiativ inom området och bidrar bland annat till den europeiska planeringsterminen, paketet om arbetstagarers rörlighet, EU-blåkortet, kompetenspaketet och utvecklingen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. En huvudslutsats är att investeringar i humankapital och effektiva stödsystem behövs för att lyfta den ekonomiska tillväxten och levnadsstandarden inom EU.

[Länk till rapporten](#)

Initiativ med koppling till bostäder

Workshop om den sociala bostadssektorns utmaningar

I november samlades europeisk bostadssektor till en workshop om den europeiska social housing-sektorns framtida utmaningar. Workshopen täckte frågeställningar kopplade till finansieringsmodeller och EU-finansiering samt hur sektorn påverkas av landsspecifika rekommendationer och statsstödsregler.

[Länk till mer information](#)

Initiativ för en åldrande befolkning

I december lanserades ”the Covenant on Demographic change” för att stödja innovation för äldrevänliga miljöer inom EU, bland annat genom att främja samarbete mellan relevanta intressenter och existerande initiativ.

[Länk till mer information](#)

Migrationspolitik

Migrationsfrågorna högprioriterade

I sitt arbetsprogram för 2016 skriver kommissionen att flyktingkrisen och migrationstrycket vid EU:s yttre gränser är den mest akuta prioriteringen för EU i dag, och att instabilitet, krig och fattigdom i EU:s närområde kommer att innebära att denna fråga kommer att stå kvar högst upp på den politiska dagordningen i flera år framöver. Invandring är också den fråga som EU-medborgarna enligt Eurobarometern har högst upp på listan över angelägna frågor för EU⁴².

En europeisk agenda för migration

I maj lade kommissionen fram en ny agenda för migration. Agendan, som är efterföljaren till det så kallade **Stockholmsprogrammet**⁴³, syftar till en bättre hantering av migrantströmmarna på kort och lång sikt. Agendan baseras på följande fyra pelare för bättre hantering av migration:

- Minska incitamenten för irreguljär migration
- Rädda liv och trygga de yttre gränserna
- Stärka den gemensamma asylpolitiken
- Utveckla en ny politik för laglig migration

Kvotssystem för jämnare fördelning

I samband med att den nya agendan för migration presenterades lade kommissionen även fram ett första genomförandepaket som bland annat innehöll:

- En kommunikation om ett **europeiskt vidarebosättningsprogram** för de värst drabbade länderna utanför EU. Programmet omfattar 20 000 kvotflyktingar (per år fram till 2020) som ska fördelas mellan medlemsländerna.
- Ett tillfälligt **omlokiseringsförslag** som gick ut på att stödja Grekland och Italien, som måste hantera en stor tillströmning av migranter, genom omlokisering av asylsökande till andra medlemsländer. 40 000 asylsökande skulle enligt förslaget fördelas på medlemsländerna

---

⁴² Eurobarometern våren 2015

⁴³ Kommissionens handlingsprogram på området fram till år 2014, som togs fram under det svenska ordförandeskapet 2009

baserat på ländernas BNP, befolkning, arbetslöshet och tidigare års mottagande.

Detta steg sades också vara en förelöpare till en varaktig lösning, och förslag om ett **permanent EU-system för omplaceringar** vid massiva flyktingströmmar aviserades.⁴⁴

Bristfälligt genomförande

Den stora tillströmningen av flyktingar under hösten ledde till att kommissionen i början av september lade fram ännu ett genomförandepaket med nya skarpa förslag för en permanent fördelningsmekanism vid framtida kriser. Närmare preciseringar väntas komma från kommissionen i mars. Ett förslag till förordning om en gemensam lista för säkra ursprungsländer lades också fram. Paketet omfattade även förslag till omplacering av ytterligare 120 000 asylsökande från medlemsstater under särskilt tryck.

Under ett extrainsatt rådsmöte om flyktingkrisen i september kunde en politisk överenskommelse om att fördela ytterligare 120 000 asylsökande slutligen nås trots att flera medlemsländer motsatt sig förslagen, framförallt om en permanent fördelningsmekanism. I oktober påbörjades de första omplaceringarna, men det är långt kvar till de överenskomna målen. Vid årsskiftet⁴⁵ hade 16 EU-länder inte tagit emot en enda flykting ur omfördelningssystemet och endast 272 av de totalt 160 000 flyktingarna som rådet beslutade om i september hade omlokaliseras.

Ekonomiska påtryckningar, som indraget EU-stöd från exempelvis strukturfonderna, har diskuterats för de länder som motsätter sig ett solidariskt ansvarstagande för flyktingmottagandet. Svårigheterna för medlemsländerna att komma överens och ta ett gemensamt ansvar ses innebära en risk att hela Schengensamarbetet sätts ur spel.

Sverige agerade på EU-nivå

I början av november ansökte Sverige om att omfattas av omfördelningssystemen på grund av det höga flyktingtrycket och Sveriges stora mottagande i förhållande till landets invånarantal. Detta diskuterades vid ett EU-toppmöte om migration som hölls den 17 december. Av slutsatserna från mötet framgår att EU-institutionerna och medlemsländerna ska överväga Sveriges begäran, men EU-kommissionen har ännu inte lagt något förslag om att Sverige ska få omfördela flyktingar. Kommer kommissionen med ett förslag så måste det godkännas av medlemsländerna.

---

⁴⁴ Baseras på det krishanteringssystem som avses i artikel 78.3 i Lissabonfördraget

⁴⁵ Euractive webbplats januari 2016

Frontex är EU:s gemensamma byrå för gränskontroll. Ansvaret för att kontrollera EU:s yttre gränser ligger på unionens medlemsländer, men Frontex ska idag bidra till att stärka gränskontrollen genom att förbättra koordineringen mellan medlemsländerna.

Dublinförordningen är en grundsten i det gemensamma europeiska asylsystemet och syftar till att fastställa en ansvarig stat som ska pröva en asylsökans. Dublinsystemet stipulerar att asyl ska sökas i det land i EU dit den asylsökande först anländer. Det har dock ofta brutit i praktiken när många nyanlända i stället väljer att registrera sig först när de kommer till det land där de önskar stanna, inte i det land till vilket de först anländer.

Blåkort är ett uppehålls- och arbetstillstånd för högkvalificerad anställning. Den som har fått ett erbjudande om en högkvalificerad anställning, är medborgare i ett land utanför EU, har en universitetsexamen eller 5 års yrkeserfarenhet och en lön som motsvarar minst en och en halv gång av en genomsnittlig bruttolön i Sverige, kan idag ansöka om ett EU-blåkort. Efter fem år har man möjlighet att få status som varaktigt bosatt.

Förstärkta gränskontroller

Mot bakgrund av de stora flyktingströmmarna har flera EU-länder, däribland Sverige, valt att införa tillfälliga gränskontroller. På EU-nivå förs diskussioner om skärpt gränskontroll vid Schengensamarbetets yttre gränser och kommissionen vill bland annat inrätta en europeisk gräns- och kustbevakning med ett stärkt mandat för Frontex.

Kommissionen sammanfattar 2015 och blickar fram mot 2016

Vid sitt veckomöte i början på januari granskade kommissionen de åtgärder som vidtagits under 2015 och de initiativ som ska läggas fram under våren 2016. Budskapet som kommissionen gick ut med i ett pressmeddelande⁴⁶ var att strategierna som lagts fram under 2015⁴⁷ måste fullföljas samtidigt som det är läge att ”djärvt blicka framåt”. Kommissionär Dimitris Avramopoulos uttalar att kommissionen redan arbetar hårt med att förbereda en översyn av Dublinsystemet, ett permanent system för vidarebosättning och ett övergripande paket för laglig migration och integration. En reform av Dublinsystemet med förslag aviseras under mars. Åtgärds paketet för laglig migration som förbereds kommer bland annat att innehålla en reform av blåkortsdirektivet. Åtgärder för integration kommer också att föreslås. Kommissionen kommer även att göra allt som krävs för att Schengen ska fungera normalt och för att medlemsländerna inte ska uppleva ett behov av att införa eller förlänga interna gränskontroller.

I kommissionens arbetsprogram för 2016 lyfts följande initiativ för en ny migrationspolitik:

- **Bättre migrationshantering**

I initiativet ingår följande två delar:

- 1) Reguljär migration: ett meddelande och ytterligare lagstiftningsåtgärder, inklusive utvidgning av systemet med blåkort.
- 2) Asyl och flyktingar: ett förslag till ett strukturerat system för flyktingars återvändande samt ändring av Dublinsystemet för asyl.

⁴⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-65_sv.htm

⁴⁷ De planerade mottagningscentren (s.k. ”hotspots”) i Grekland och Italien måste fungera, systemet för omplacering måste tas i bruk, samarbetet med tredje länder måste förbättras, antalet återvändande ekonomiska migranter som inte har rätt att uppehålla sig i Europa måste öka med mera.

- **Paket om gränsförvaltning**

Målet är att gå vidare mot en europeisk gräns- och kustbevakning på grundval av en förstärkt Frontexbyrå.

Den 10 februari presenterar kommissionen en lägesrapport om de prioriterade åtgärderna för migration, exempelvis om hur arbetet fortskrider med omfördelningen av flyktingar och särskilda mottagningscenter för flyktingar, så kallade "hotspots". Vid sitt möte den 18-19 februari kommer Europeiska rådet att utvärdera genomförandet av de beslut det fattat med anledning av migrations- och flyktingkrisen.

Regionkommitténs yttrande om en europeisk migrationsagenda

I december antog Regionkommittén ett yttrande om en europeisk migrationsagenda. Kommittén pekar bland annat på vikten av en effektiv integrationspolitik och vill bland annat att kommissionen ska anordna en årlig strukturerad dialog om integration tillsammans med Regionkommittén i syfte att utarbeta, se över och uppdatera riktlinjer för lokala och regionala myndigheter i hela Europa för att säkerställa en smidig integration. Kommittén beklagar också att kommissionens meddelande om en europeisk migrationsagenda inte ger tillräckligt stort utrymme åt frågan om resurser som är tillgängliga för de lokala och regionala myndigheterna och som gör det möjligt för dem att uppfylla sina förpliktelser på migrations- och integrationsområdet och säkerställer att de har tillgång till nationella medel och EU-medel. Regionkommittén beklagar även det långsamma genomförandet av och den mycket begränsade omfattningen på de beslutade omplaceringsåtgärderna och uppmanar bestämt medlemsstaterna att fullgöra sina åtaganden på detta område, samt alla förvaltningsnivåer att utan dröjsmål inrätta nödvändiga strukturer och mekanismer. Kommittén betonar även att de lokala och regionala myndigheternas viktiga roll måste framhållas mer i diskussionen. Vidare stödjer kommittén en radikal översyn av Dublinförordningen.

[Länk till yttrandet](#)

Regionkommitténs plattform för lokala aktörer

Regionkommittén har lanserat en plattform där lokala aktörer kan dela med sig av sina erfarenheter i hanterandet av flyktingar och migranter. Städer identifieras som "första anhalt", "transitstad" eller "integrationsstad" och lyfter fram olika typer av erfarenheter. I den senare kategorin delar Stockholm och Malmö med sig av sina lärdomar.

[Länk till mer information](#)

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) är ett rådgivande EU-organ med företrädare för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och andra intressegrupper.

EESK har antagit en resolution om flyktingar

I december antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén en resolution om flyktingmottagande. EESK lyfter fram den avgörande insats som civilsamhället gör i flyktingmottagandet och pekar också på behovet av att EU samlat står upp för EUs värdegrund och skyddar de mänskliga rättigheterna. I övrigt efterfrågas bland annat ett gemensamt asylsystem baserat på harmoniserade procedurer i hela EU, vilket innefattar ömsesidigt erkännande av beslut om flyktingstatus, delat ansvar och solidaritet och en översyn av Dublinförordningen.

EESK organiserar för närvarande tolv studieresor till elva EU-länder samt Turkiet, för att ta del av goda exempel där civilsamhällets organisationer ger stöd åt flyktingar. Sverige är ett av dessa länder. En rapport om erfarenheter från dessa besök kommer att tas fram i början av 2016.

[Länk till mer information](#)

Diskussioner kopplade till utmaningar i enskilda medlemsländer

Frågor kopplade till utmaningar inom bostad-skola-jobb med anledning av den stora flyktingströmmen har inte setts som ett generellt problem och har därför inte lyfts som en gemensam fråga inom EU. Däremot förs en del diskussioner i interna arbetsgrupper inom kommissionen som har koppling till utmaningarna i de medlemsländer som är under särskilt stor press, däribland Sverige.⁴⁸

Parlamentsinitiativ om migration och bostäder

Den 13 januari anordnade Europaparlamentets utskott för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE) en **policy briefing session** som ska ge input till en rapport som tas fram på eget initiativ inom parlamentsutskottet och som går under namnet **The Communities of our Future - Housing, Migration and Integration**. Vid mötet deltog EU-parlamentariker, bostadsexperter och praktiker från olika europeiska organisationer och bostadsföretag.

[Länk till mer information](#)

Organisationen Housing Europe uppmärksammar den stress som flyktingkrisen har inneburit för ansträngda nationella bostadsmarknader och har tagit fram en ståndpunkt på temat.

[Länk till mer information](#)

⁴⁸ Enligt uppgift från en EU-tjänsteman vid DG Employment

Eurocities är en samarbetsorganisation för större städer (kommuner) inom EU.

Integrating Cities Charter är städernas åtagande för integration av migranter i förhållande till städernas olika roller som beslutsfattare, tjänsteleverantörer, arbetsgivare och inköpare av varor och tjänster. Stadgan lanserades 2010 och har undertecknats av 35 städer, däribland Malmö och Stockholm.

Eurocities lyfter trender och goda exempel

Eurocities har under hösten publicerat en webbaserad artikelserie om hur olika europeiska städer svarar på flyktingkrisen. Under rubriken ”Cities welcome refugees” beskrivs arbetet med flyktingmottagande i städer som Wien, Helsingfors och Manchester. I januari 2016 lanserade Eurocities en rapport om implementeringen av Integrating Cities Charter med fokus på trender för integration av migranter i europeiska städer.

Eurocities har under 2015 även lämnat två politiska yttranden som rör städernas roll i flyktingmottagandet. I ett yttrande om asyl i städer lyfter man fram den viktiga roll som städer spelar i flyktingmottagandet och efterfrågar en europeisk migrationspolitik som erkänner detta. I ett yttrande om EU:s asyl- integrations- och migrationsfond föreslår man effektiviserande åtgärder som i större utsträckning involverar lokala aktörer.

[Länk till rapporten](#)

[Länk till Eurocities webbplats](#)

Flyktingströmmarnas ekonomiska effekter

I kommissionens ekonomiska höstprognos analyseras ekonomiska effekter av de stora flyktingströmmarna med slutsatsen att ankomsten av asylsökande kan ha små positiva ekonomiska effekter. På kort sikt ökar BNP på grund av de ökade offentliga utgifterna. Förutsatt att rätt strategier sedan införs för att underlätta tillträdet till arbetsmarknaden kan det ökade arbetskraftsutbudet medföra att tillväxten stiger ytterligare på medellång sikt. För EU som helhet förväntas inverkan på tillväxten vara liten, men för enskilda medlemsländer, som Sverige, kan den vara större. I februari publiceras en ny ekonomisk prognos. Möjligen kommer flyktingfrågan att hanteras även där.

I höstprognosen räknade kommissionen med att ca 1,5 miljoner människor på flykt tar sig till EU under 2016. Cirka hälften av dem beräknas ha asylskäl. Det svenska Migrationsverkets prognoser över antalet asylsökande är starkt beroende av vad som händer på EU-nivå, exempelvis hur situationen vid EU:s yttre gräns mot Turkiet utvecklas.

[Länk till EU:s ekonomiska höstprognos](#)

EU-pengar till flyktingmottagande

Inom EU-fonden för asyl, migration och integration finns 1,1 miljarder kronor under perioden 2014-2020 tillgängliga till svenska projekt inom flyktingmottagande. Migrationsverket handlägger ansökningarna.

I november fick Migrationsverket regeringens uppdrag att själva söka akutstöd från EU-kommissionen. Pengarna finns i ovan nämnda fond och är vikta för nödsituationer.

Under hösten har kommissionen även öppnat upp för att rikta om EU-fonder för att hantera flyktingsituationen. Såväl Europeiska Socialfonden (ESF) och Fonden för EU-bistånd till de sämst ställda (FEAD) ska kunna användas för att skynda på processen av integration. Inom EU:s regionalpolitik ska det finnas närmare 20 miljarder euro för åren 2014-2020 i program relaterade till social integration. Kommissionen är öppen för att ändra olika regionala program för att möta denna utmaning.

Den första utlysningen inom det nya programmet Urban Innovative Actions fokuserar bland annat på integration av migranter och flyktingar.

I det senaste numret av kommissionens tidskrift **Social Agenda** beskrivs hur medlemsländerna kan använda sig av olika EU-fonder för mottagande och integration av flyktingar.

[Länk till mer information](#)

Förändringar i holländska systemet för social housing

En rapport⁴⁹ som har tagits fram av Europeiska nätverket för socialpolitik (ESPN) beskriver förslag till förändringar i det holländska systemet för social housing mot bakgrund av flyktingkrisen.

Enligt rapporten har regelförändringar som genomförts i Nederländerna på senare tid medfört att utbudet av social housing-bostäder i landet just nu inte ökar. Samtidigt har flyktinginströmningen (eg. att fler får uppehållstillstånd) ökat pressen på social-housingbeståndet. Detta eftersom asylsökande som tilldelas uppehållstillstånd är en prioriterad grupp vid tilldelningen av social-housing-bostäder (de har rätt till en bostad inom fjorton veckor från det att de har erhållit ett uppehållstillstånd). 2014 var 6 procent av de som tilldelades ett boende inom social housing f.d. asylsökande och 2015 växte andelen till 10 %. Det innebar också att kommunerna totalt sett var tvungna att reservera 29 000 bostäder till kategorin

Europeiska nätverket för socialpolitik (ESPN) etablerades 2014 i syfte att förse kommissionen med oberoende information, analys och expertis inom socialpolitikens område.

⁴⁹ ESPN Flash Report – Netherlands – Dutch Social Housing reform in the light of the refugee crisis

jämfört med 16 000 år 2014. Den ökade efterfrågan och de allt längre köerna till social housing-bostäderna har medfört att den holländska regeringen har lagt fram en rad förslag. Personer som har fått uppehållstillstånd ska, istället för att gå före i kön och tilldelas ett boende inom social housing-beståndet inom fjorton veckor, inhysas i semipermanenta boenden, som renoverade kontorsfastigheter, tomma skolbyggnader eller i ”container housing”. Staten betalar hyran och istället för socialbidrag utgår en ersättning för dagliga utgifter. Personer som har tilldelats uppehållstillstånd ska inte heller fortsätta att vara en prioriterad kategori för social housing. Regelförändringarna är tänkta att träda i kraft i juli. Enligt författarna av rapporten har det inte varit mycket debatt kring vad detta får för effekter för bland annat integrationen.

[Länk till mer information](#)

Grundläggande rättigheter

FRA:s rapport om grundläggande rättigheter

I juni kom EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) med sin årliga rapport om utvecklingen för grundläggande rättigheter inom unionen. I rapporten ”Fundamental rights: challenges and achievements in 2014 – Annual report” väljer byrån att lyfta fram tre frågor som särskilt alarmrande:

- Migrantsituationen med tragedierna i Medelhavet
- Mer än var fjärde barn i EU riskerar fattigdom och social utestängning
- Ett ökande antal politiska partier har en främlingsfientlig retorik och motsätter sig migration

Rapporten omfattar frågor som jämställdhet och ickediskriminering, rasism, främlingsfientlighet och intolerans, romsk inkludering, asyl, immigration och integration, informationssamhälle, privatliv och dataskydd, barns rättigheter, tillgång till rättvisa inklusive rättigheter för brottsoffer samt EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och dess tillämpning i medlemsländerna.

[Länk till mer information](#)

Studie om minoriteter och diskriminering

Under 2015 har EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) utfört en omfattande undersökning om minoriteter och diskriminering (EU MIDIS⁵⁰). Undersökningen har genomförts i samtliga medlemsländer och omfattar 25 000 personer som delats in i kategorierna ”invandrare”, ”andra generationens invandrare”, ”etniska minoriteter”, ”nationella minoriteter” och ”romer”. Undersökningen ska bland annat råda bot på det konstaterade underskottet på data som beskriver situationen (exempelvis integration och social inkludering) för invandrare och etniska minoriteter och stödja utveckling och uppföljning av EU-politik och nationell politik på området, såsom implementeringen av de nationella strategierna för romsk inkludering. Studien omfattar bland annat upplevd diskriminering inom ett antal områden, som boende. Förväntningen är att de första resultaten publiceras under andra halvåret 2016.

---

⁵⁰ European Union Minorities and Discrimination Survey

[Länk till mer information](#)

Samråd kopplade till rättighetsfrågor

Under hösten har det hållits ett öppet samråd om EU-medborgarskapet med fokus på gemensamma värderingar, rättigheter och demokratiskt deltagande. En analys av resultatet kommer att publiceras på DG Justice webbplats.

[Länk till mer information](#)

Det har även hållits ett öppet samråd om framtidens europeiska jämställdhetspolitik. EU:s jämställdhetsstrategi löpte ut under 2015 och frågan om en förnyad jämställdhetsstrategi är därför aktuell. En analys av resultatet av samrådet ligger på DG Justice webbplats.

[Länk till mer information](#)

EP-rapporter kopplade till rättighetsfrågor

Europaparlamentet har under 2015 tagit fram en rad rapporter som har koppling till rättighetsfrågor, såsom:

- Ett flertal studier om jämställdhetspolitiken i EU-länder, däribland Sverige⁵¹.
- En studie om den ekonomiska krisens effekter på grundläggande rättigheter⁵², däribland rätten till bostad.
- En studie om kopplingen mellan Europarådets sociala stadga och implementeringen av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna⁵³.

Boverket har i tidigare rapporter redogjort för **Direktivförslag 2008/0140** som omfattar diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning och gäller utanför arbetslivet.

Diskrimineringsfrågor på frammarsch

Junckerkommissionen har lyft fram grundläggande rättigheter som en av sina prioriteringar och ämnar bland annat trycka på för lagstiftning mot diskriminering, som det så kallade Antidiskrimineringsdirektivet (Direktivförslag 2008/0140).

⁵¹ [The policy on gender equality in Sweden](#)

⁵² [The impact of the crisis on fundamental rights across member states of the EU Comparative Analysis](#)

⁵³ [The European Social Charter in the context of implementation of the EU Charter of Fundamental Rights](#)

Antagande av antidiskrimineringsdirektivet närmar sig?

Ett antagande av Antidiskrimineringsdirektivet kräver enhällighet i rådet. Det har försvårat processen och efter sju år har direktivet ännu inte antagits. Under senare tid ska det emellertid ha gjorts framsteg mot att uppnå enhällighet i rådet.⁵⁴ Det italienska ordförandeskapet (hösten 2014) drev på för att initiera nya förhandlingar och kommissionen fortsätter att samarbeta med ordförandeskapen för att få till stånd ett antagande. I kommissionens arbetsprogram för 2016 listas direktivförslaget som ett prioriterat förslag under behandling.

Nyetableerad högnivågrupp har påbörjat sitt arbete

Under året har den nyetableerade högnivågruppen för antidiskriminering, jämställdhet och mångfald haft sina första två möten. Högnivågruppen, som består av nationellt ansvariga representanter från samtliga medlemsländer har bland annat till uppgift att

- följa utvecklingen och implementeringen av EU-politik och nationell politik inom diskriminering, jämställdhet och mångfald
- främja ett fördjupat samarbete mellan medlemsländernas myndigheter, kommissionen och andra EU-institutioner
- främja utbyte av goda exempel
- följa upp relevanta frågor med koppling till diskriminering, jämställdhet och mångfald
- Under 2015 har HBTQ-frågor haft en framträdande roll på mötesagendan.

[Länk till kommissionens ingångssida för diskriminering](#)

[Länk till samlingssida för diskrimineringsrelaterade rapporter](#)

Europarådet har granskat Sverige

I december kom Europarådets⁵⁵ uppföljande rapport om hur Sverige lever upp till ett antal specifika artiklar i Europarådets sociala stadga, däribland

---

⁵⁴ [Thematic summary High level group on non-discrimination, equality and diversity](#), 19-20 maj 2015

⁵⁵ Europarådet är inget EU-organ men Boverket har ändå valt att inkludera Europarådets sociala stadga i sin EU-bevakning. Europarådet bildades 1949 och är en europeisk sammanslutning av 47 stater. Syftet med rådet är att skydda och värna de mänskliga rättigheterna i Europa.

artikel 31 om rätt till bostad. Europarådets kommitté för sociala rättigheter, som granskar efterlevnaden av den sociala stadgan, konstaterar följande i sina slutsatser:

Artikel 31 – Rätt till bostad

För att trygga att den enskilde i praktiken kommer i åtnjutande av rätt till bostad, åtar sig parterna att vidta åtgärder som syftar till:

1. Att främja tillgången till bostäder med rimlig standard
2. Att förebygga och minska hemlösheten i syfte att successivt undanröja den
3. Att göra bostäder ekonomiskt tillgängliga för personer som saknar tillräckliga medel

- Vad gäller artikel 31.1 så drar kommittén slutsatsen att situationen i Sverige är i enlighet med den sociala stadgan i avvaktan på att Sverige levererar av kommittén efterfrågad information. Kommittén vill i nästa rapport bland annat ha ytterligare information om den utvärdering som Boverket gör avseende förändringarna i hyreslagstiftningen som infördes 2011. Kommittén önskar också att Sverige lämnar information om status för den nationella strategin för romsk inkludering, uppgifter om utgifter som stat och kommun har för att tillhandahålla bostäder till de som inte kan efterfråga en bostad på marknaden utan någon form av offentligt stöd, uppgifter om kostnader för juridisk representation i Hyresnämnden samt information om åtgärder som vidtas för att flyktingar ska få tillgång till ändamålsenliga, ekonomiskt överkomliga, säkra och självständiga bostäder.
- Vad gäller artikel 31.2 så drar kommittén slutsatsen att situationen i Sverige inte är i enlighet med den sociala stadgan. Det beror på att svensk lag inte förbjuder vräkning från tillfälliga boendelösningar som härbärgen eller liknande. Kommittén önskar också få en beskrivning av regler för vräkningsförfarande och det juridiska skydd som personer som hotas av vräkning har. Kommittén vill även få bekräftat att familjer med barn och personer i nödsituation har tillgång till tak över huvudet i en kommun oavsett om man är skriven i kommunen eller inte.
- Vad gäller artikel 31.3 så drar kommittén slutsatsen att situationen i Sverige är i enlighet med den sociala stadgan i avvaktan på att Sverige levererar av kommittén efterfrågad information. Kommittén vill i nästa rapport bland annat ha uppgifter om antalet avslag på ansökningar om bostadsbidrag och antalet överklaganden som framförs mot sådana avslag. För att kunna bedöma om bostäder är ekonomiskt tillgängliga för personer som saknar tillräckliga medel vill kommittén även att länderna i sina rapporter fokuserar på de grupper som har de knappaste ekonomiska resurserna istället för att titta på hur inkomsterna för ett genomsnittligt hushåll står sig mot den inkomst som behövs för att efterfråga en genomsnittlig bostad.

[Länk till mer information](#)

Energi- och klimatpolitik, miljö

Energifrågor högt på agendan

Energifrågorna har stått högt på agendan under året. I februari lade kommissionen fram ett förslag till ramstrategi för en Energiunion, som sedan konkretiserades i det så kallade ”sommarpaketet”. Förslaget om Energiunionen har behandlats i rådet och parlamentet, offentliga samråd har öppnats och en första årlig rapport om läget i Energiunionen har publicerats. I oktober nylanserades också det så kallade Borgmästareavtalet⁵⁶ och i december hölls ett klimattoppmöte i Paris.

Fem mål för Energiunionen

I februari 2015 lade kommissionen fram meddelandet ”En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik”.⁵⁷ Energiunionen är en av Junckerkommissionens toppprioriteringar och den framlagda strategin fastställer energiunionens mål inom fem områden; försörjningstrygghet, fullgörande av inre energimarknaden, energieffektivisering, minskade klimatutsläpp samt forskning och innovation.

Stor energieffektiviseringspotential i byggsektorn

Kommissionen har tidigare pekat ut bostäder som ett område där mycket kan göras vad gäller energieffektiviseringar. 75 procent av byggnadsbeståndet i EU är inte energieffektivt. En siffra som brukar nämnas är att investeringar i energieffektiva byggnader behöver femfaldigas fram till år 2030 för att EU ska nå sina energieffektiviseringsmål. Renovering av byggnader och bostäder är därför ett viktigt strategiskt insatsområde som berörs i kommissionens 15 åtgärds punkter för energiunionen. Kommissionen skriver bland annat följande:

I byggnader kan enorma energieffektivitetsvinster göras. Renovering av byggnader för att göra dem energieffektiva och till fullo utnyttja hållbara lösningar för uppvärmning och kylning kommer att sänka EU:s kostnader för energiimport, öka energitryggheten och sänka hushållens och företagens energikostnader.⁵⁸

Kommissionen skriver även att medlemsstaterna och regionerna i större utsträckning bör utnyttja EU-medel för renovering av bostäder.

---

⁵⁶ Borgmästaravtalet för klimat och energi har kallats ”världens största urbana klimat- och energiinitiativ” (av EU-kommissionär Miguel Arias Cañete) och samlar tusentals lokala och regionala myndigheter som frivilligt har åtagit sig att genomföra EU:s klimat- och energimål inom sitt territorium.

⁵⁷ [KOM\(2015\) 80](#)

⁵⁸ [KOM\(2015\)80](#)

En översyn av energieffektiviseringsdirektivet och direktivet om byggnaders energiprestanda ska skapa de rätta ramvillkoren för ökad energieffektivitet i byggnader. Kommissionen kommer även att utarbeta ett initiativ för ”smart finansiering för intelligenta byggnader” för att göra befintliga byggnader mer energieffektiva och underlätta tillgången till befintliga finansieringsinstrument och föreslå en strategi för att underlätta investeringar i uppvärmning och kylning. Kommissionen söker även efter intressanta ”best practices”-projekt på energiområdet.⁵⁹

Översyn av moms och redovisning kan främja energieffektivitet

Kommissionens energi- och klimatkommissionär Miguel Arias Cañete har lyft frågan om översyn och förenkling av momsreglerna för energieffektivitet i byggnader. Enligt Arias Cañete kan särskild moms vara ett effektivt verktyg för att just främja investeringar i energieffektivitet.

Energi- och klimatkommissionären lyfter också EU:s redovisningsregler för kommuner som ett hinder för investeringar i renoveringar av byggnader. En investering i effektiviseringar redovisas nämligen som en kostnad, d.v.s. en minuspost i kommuners balansräkningar. Därför finns även skäl att se över hur investeringar i energieffektivitet bedöms.

Arias Cañete ser också att EU:s nuvarande finansiella instrument inte lämpar sig för investeringar i byggnadsrenovering. Nya finansiella instrument som främjar effektiviseringar av byggnader behöver utvecklas, inte minst för att EU ska nå sina energieffektiviseringsmål.

[Länk till mer information](#)

Så ska Energiunionen styras

Nationella klimat- och energiplaner, en konstruktiv dialog mellan medlemsstaterna och kommissionen samt övervakning och utvärdering av uppfyllelsen av Energiunionens målsättningar baserat på ett antal indikatorer⁶⁰ är ramen för styrningen av Energiunionen. Vid rådets⁶¹ möte den 26 november 2015 antog ministrarna slutsatser om styrningen av energiunionen som ger kommissionen vägledning att utveckla styrinstrumentet.

---

⁵⁹ ibid.

⁶⁰ [SWD\(2015\) 243](#) Commission staff working document. Monitoring progress towards the Energy Union objectives - Concept and first analysis of key indicators

⁶¹ transport, telekommunikation och energi

Medlemsländerna får kommissionens uppdrag att ta fram integrerade nationella energi- och klimatplaner för perioden 2021-2030. Det är en strategisk planering som ska omfatta alla fem dimensioner i energiunionen.

Ett utkast ska tas fram till 2017. År 2018 ska planerna färdigställas och före 2021 ska de vara operationella. Kommissionen har tagit fram en vägledning till medlemsstaterna om utformningen av nationella energi- och klimatplaner.⁶²

”Sommarpaketet”

Den 15 juli 2015 lade kommissionen fram ett paket som beskrivs som ett viktigt steg mot verkställandet av energiunionen. Paketet innehåller bland annat ett meddelande med samråd om ny energimarknadsdesign⁶³, ett meddelande om en ny giv för energikonsumenterna⁶⁴ och ett förslag till nytt ramverk för EU:s energimärkning.⁶⁵

En ny energimarknadsdesign

Europeiska kommissionens initiativ till ny elmarknadsmodell ska förbättra den inre elmarknadens funktion så att elektricitet när som helst och utan hinder kan överföras dit där den behövs mest, dra mesta möjliga samhällsnytta av gränsöverskridande konkurrens samt ge rätt signaler och incitament för att påskynda rätt typ av investeringar, samtidigt som en full integrering sker av den växande andelen förnybar energi. Marknadsmodellen ska anpassas till ständiga förändringar och ny teknik och marknaderna behöver bli mer flexibla. Den nya elmarknadsmodellen innebär också en grundläggande förändring av konsumenternas roll på marknaden.

Efter det offentliga samrådet om elmarknadsmodellen som hölls öppet till den 8 oktober, kommer kommissionen att förbereda lagförslag under andra halvåret 2016. Eventuella ändringar kan förutses i lagstiftningen om den inre marknaden, i direktivet om förnybara energikällor, i direktivet om energieffektivitet och i infrastrukturförordningen.

---

⁶² [KOM\(2015\)572 Annex 2](#) Vägledning för medlemsstaternas nationella energi- och klimatplaner som ett led i styrningen av energiunionen

⁶³ [KOM\(2015\)340](#) Launching the public consultation process on a new energy market design

⁶⁴ [KOM\(2015\)339](#) Delivering a New Deal for Energy Consumers

⁶⁵ [KOM\(2015\)341](#) Proposal for a regulation setting a framework for energy efficiency labelling and repealing Directive 2010/30/EU

Konsumenterna i fokus

I sommarpaketet betonar kommissionen att unionsmedborgarna bör stå i centrum för energiunionen och lägger därför fram ett meddelande⁶⁶ om att uppnå en ny giv för energikonsumenter som är baserad på en tredelad strategi: 1. hjälpa konsumenter spara pengar och energi genom bättre information, 2. ge konsumenter större urval av handlingsalternativ när de väljer sitt deltagande i energimarknader och 3. upprätthålla högsta nivå på konsumentskyddet. Vägledning återfinns i ett medföljande dokument.⁶⁷

Revidering av energimärkningsdirektivet

Förslaget till nytt ramverk för EU:s energimärkning innebär en revidering av det så kallade energimärkningsdirektivet från 2010 om märkning och standardiserad information om energirelaterade produkters användning av energi och andra resurser. Direktivet är ett viktigt instrument i EU:s politik för att främja energieffektivisering och ersätts nu av en förordning för att tillämpningen i EU ska bli mer enhetlig. Kommissionen föreslår bland annat en enda energimärkningskala från A till G samt en databas för energieffektiva produkter. Rådet och Europaparlamentet förhandlar om förslaget i vår.

Framstegsrapport om energiunionen

I november kom en första årlig framstegsrapport om energiunionen⁶⁸. Rapporten sammanfattar nuläget och pekar på vad kommissionen och medlemsländerna måste göra för att uppfylla de miljö-, klimat- och energimål som har satts upp.

Kommissionen trycker bland annat på för att medlemsstaterna ska öka ambitionerna och investeringarna i energieffektivitet så att 2020-målen och mer långsiktiga mål ska nås. Ett särskilt fokus riktas mot åtgärder i byggnader. Rapporten understryker också vikten av åtgärder på lokal nivå. Enligt framstegsrapporten ska regional (och lokal nivå) konsulteras när medlemsstaterna ska ta fram sina integrerade nationella energi- och klimatplaner för perioden 2021-2030. Något annat som det läggs vikt vid är finansieringslösningar. Här lyfts bland annat den europeiska investeringsprojektportalen. Konsumentperspektivet är också framträdande. Kommissionen vill bland annat stärka elkonsumenternas ställning genom att ge dem bättre förutsättningar att kontrollera elkostnaderna. Alla medlemsstater måste bli bättre på att informera konsumenter om energieffektiviseringsalternativ och ytterligare förbättra investeringsvillkor för pri-

---

⁶⁶ KOM(2015)339

⁶⁷ [SWD\(2015\)141](#) Best practice guidelines for renewable energy self-consumption

⁶⁸ [COM\(2015\)572](#) State of the energy union 2015

vata konsumenter. Kommissionens ambition är också att skydda sårbara konsumenter och tackla energifattigdom. Förslag till lagstiftning på området aviserar under 2016.

Nationella granskningar

En dialog som har förts med medlemsstaterna⁶⁹ har utmynnat i nationella faktablad⁷⁰ som medföljer framstegsrapporten. I ett medföljande arbetsdokument⁷¹ analyseras situationen i de olika medlemsländerna utifrån olika nyckelindikatorer. Det har även gjorts en ”Energy Union assessment” för varje medlemsland⁷². Av framstegsrapporten framgår bland annat att Sverige behöver minska konsumtionen av primärenergi i en högre takt under perioden 2014-2020 jämfört med perioden 2005-2013 för att de nationella målen ska nås.

Flera direktiv ses över och många nya initiativ lanseras

Framstegsrapporten innehåller också en uppdaterad ”roadmap” där det bland annat framgår att ett paket om förnybar energi, med fokus på perioden 2020-2030, är att vänta under 2016. Ett samråd⁷³ om förberedelser för ett nytt direktiv om förnybar energi för perioden efter 2020 är öppet till den 10 februari. Samrådet rör bland annat frågan om hur konsumenternas roll ska stärkas. Under 2016 kommer även energieffektiviseringsdirektivet att ses över, liksom direktivet om byggnaders energiprestanda, inklusive det föreslagna initiativet om en ”smart finansiering för intelligenta byggnader”. Översynen av direktivet om ekodesign kopplar an till paketet om en cirkulär ekonomi som lades fram i höstas⁷⁴.

Redan i februari väntas en ny uppvärmningsstrategi som ett första steg att även integrera uppvärmning och kylning i EU:s energipolitik. Kommissionen vill minska energislöseriet vid uppvärmning och kylning i bland annat bostadssektorn till förmån för fjärrvärme och förnyelsebara energikällor.⁷⁵ Längre fram ligger bland annat en översyn av gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi (2017-2019) och ett meddelande om vilka åtgärder som krävs för att minska koldioxidutsläppen inom alla transportslag (2017).

⁶⁹ nationella regeringar, intressenter och medborgare

⁷⁰ https://ec.europa.eu/priorities/publications/national-factsheets-state-energy-union_en

⁷¹ [SWD\(2015\)243](#) Commission staff working document. Monitoring progress towards the Energy Union objectives - Concept and first analysis of key indicators

⁷² http://ec.europa.eu/priorities/publications/benefits-energy-union-country-factsheets_en

⁷³ <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/preparation-new-renewable-energy-directive-period-after-2020>

⁷⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6203_en.htm

⁷⁵ <http://www.euractiv.com/sections/energy/eu-heating-strategy-draft-favours-renewables-and-district-heating-318358>

Andra initiativ som nämns är:

- En ny innovationsfond för innovation och demonstration kopplat till låga koldioxidutsläpp och en ny moderniseringsfond för att modernisera energisystem och förbättra energieffektivitet i medlemsländer vars BNP per capita ligger under 60 procent av EU-genomsnittet.
- En satsning på att ge investerare bättre investeringsmöjligheter i energieffektivitet och göra mer kapital tillgängligt för nationella, regionala och lokala energieffektivitetssatsningar.
- Vägledning om hur det regionala samarbetet (mellan MS) kan stärkas och hur kommissionen kan underlätta regionala ansatser.
- Förslag om att förenkla rapportering kring klimat- och energiåtgärder för att minska den administrativa bördan och bättre koordinera rapporteringen till strategin för energiunionen.

[Länk till mer information](#)

Europaparlamentet om energiunionen

I december antog Europaparlamentet en initiativrapport om energiunionen; ”På väg mot en europeisk energiunion”⁷⁶.

På ämnet energieffektivisering trycks bland annat på följande:

- Parlamentet betonar att EU:s energieffektivitetsmål för perioden efter 2020 bör vara bindande och genomföras enligt individuella nationella mål. Parlamentet riktar dessutom en kraftig uppmaning till rådet, som efterlyst ett energieffektiviseringsmål för hela EU på minst 27 procent, om att justera upp sitt mål i enlighet med parlamentets antagna mål (40 procent).
- Parlamentet betonar att energieffektiviseringsvinster, särskilt minskning av energiförluster i byggnader, har en avgörande betydelse för att minska EU:s energiimport från tredjeländer, med tanke på att 61 % av den gas som importeras till EU används i byggnader, främst för uppvärmning. Parlamentet anser i detta sammanhang att energieffektivitets- och infrastrukturprojekt bör betraktas som centrala investeringar som är lika viktiga som investeringar i ny produktionskapacitet

---

⁷⁶ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0341+0+DOC+XML+V0//SV>

- Parlamentet understryker att två miljoner arbetstillfällen kan skapas med hjälp av energieffektivitetsåtgärder fram till 2020, särskilt i byggnadssektorn, som står för 40 procent av EU:s totala energiefterfrågan.
- Europaparlamentet betonar att det är nödvändigt att öka både omfattningen och takten i byggnadsrenoveringen och användningen av hållbar energi för uppvärmning och kylning genom rätt incitament till minskad energiefterfrågan. Parlamentet rekommenderar att man fortsätter skärpa energieffektivitetsnormerna för byggnader och beaktar och främjar teknisk innovation, särskilt användning av modeller för byggnadsinformation och simuleringar av livscykelanalyser av byggprodukter i offentliga upphandlingar. Parlamentet rekommenderar också fortsatt stöd till att det uppförs näranollenergibyggnader, eftersom detta är ytterligare ett viktigt steg för att trygga energioberoende samt ett hållbart och säkert energisystem.
- Europaparlamentet inser att de lokala myndigheterna, företagen och medborgarna spelar en viktig roll för att trygga energioberoendet genom att öka energieffektiviteten med hjälp av bättre stadsplanering, utveckling av energirelaterad internet- och IKT-teknik, utbyggnad av smarta nät, efterfrågestyrning, kraftvärme, infrastruktur för alternativa bränslen och värmepumpstillämpningar, egen förbrukning, samt införande, modernisering och utbyggnad av fjärrvärme- och fjärrkylsystem. Parlamentet betonar behovet av att uppmuntra medborgarbase-erade initiativ som kooperativ eller lokalt förankrade projekt för förnybar energi för att stärka kopplingen mellan medborgarna och energitjänsteföretagen, uppmuntra användningen av mer aktiva och hållbara modeller för resande, utveckla och genomföra lösningar för smarta städer, utveckla en framtidssäker distributionsinfrastruktur för att stödja miljövänlig rörlighet i städerna och främja renovering och isolering av byggnader, bland annat genom enhetlig isolering. Parlamentet föreslår att man samlar alla beslutsfattare på olika nivåer i ett operativt gränssnitt och aktivt involverar Borgmästaravtalet.
- Europaparlamentet anser att den främsta prioriteringen är att utveckla finansieringsinstrument, verktyg och innovativa modeller för att skaffa fram offentliga medel och dra nytta av privat finansiering på lokal, nationell, regional och europeisk nivå för att stödja investeringar i viktiga energieffektivitetssektorer, t.ex. renovering av byggnader.

Få energieffektiviseringsprojekt i svenska regionalfondsprogram

Efter de första utlysningarna i de svenska regionalfondsprogrammen kunde Tillväxtverket konstatera att det hade kommit in få projektansökningar inom det tematiska området ”stödja övergången till en koldioxid-snål ekonomi”. Det fick Tillväxtverket och Energimyndigheten att kraftsamla för att sprida information om de möjligheter som finns och få in fler ansökningar inom området.

Kommissionens paket om cirkulär ekonomi

Under senhösten lade kommissionen fram ett lagpaket och en handlingsplan som ska främja en cirkulär ekonomi. Cirkulär ekonomi handlar om produkters livscykel från produktion och konsumtion till återvinning. Centralt är ekodesign där man väljer material som skapar mindre avfall, också i förlängningen genom att de är enklare att återanvända. I samband med lanseringen uttryckte kommissionens vice ordförande Frans Timmermans ett mål om att 65 procent av allt kommunalt avfall, som främst kommer från hushållen, ska återvinnas år 2030. 2013 låg andelen på 28 procent i EU och 33 procent i Sverige⁷⁷. Initiativen inom paketet för cirkulär ekonomi finansieras via forskningsprogrammet Horisont 2020 och strukturfonderna. Kommissionen drog för ett år sedan tillbaka ett förslag om cirkulär ekonomi och sade sig då vilja återkomma med ett nytt och mer ambitiöst förslag. Att det nya förslaget skulle vara mer ambitiöst har dock ifrågasatts, exempelvis har flera regler i det nya förslaget blivit rekommendationer istället för bindande.

[Länk till mer information](#)

Housing Europe har gjort en sammanställning av kommissionens förslag ur ett bostadsperspektiv. De väljer bland annat att lyfta fram åtgärder i handlingsplanen för ekodesign, ekonomiska incitament för miljövänligare produkter och lagförslag om återanvändning av avloppsvatten.

[Länk till mer information](#)

Översyn av reglerna om omgivningsbuller

Direktivet om omgivningsbuller⁷⁸ har utvärderats under 2015. Översynen omfattar bland annat nya bedömningsmetoder för hälsoeffekter och buller. Kommissionen har anordnat workshops för intresserade aktörer och

---

⁷⁷ <http://www.europaportalen.se/2015/12/ny-atervinningspolitik-ska-spara-biljoner>

⁷⁸ Direktiv 2002/49/EC om bedömning och hantering av omgivningsbuller

fram till den 28 mars är ett samråd om utvärderingen av direktivet öppet. Utvärderingen förväntas bli klar och resultera i en rapport under 2016.

[Länk till samrådet](#)

Industripolitik

Inre marknadsstrategi för varor och tjänster

I slutet av oktober lade kommissionen fram meddelandet "Att förbättra den inre marknaden: bättre möjligheter för individer och företag".⁷⁹ En nystart för den inre marknaden är en av Junckerkommissionens huvudprioriteringar för mandatperioden. Det övergripande syftet med inre marknadsstrategin är att hjälpa små- och medelstora företag och nystartade företag att växa och expandera, främja innovation, öppna upp för investeringar och stärka konsumenterna. Strategin är indelad i tre delar som tillsammans täcker upp elva områden, vart och ett kopplat till olika åtgärdsförslag. Exempelvis vill man förverkliga en tjänstemarknad utan gränser genom lagstiftningsförslag avseende hinder inom affärs- och byggbranschen. Tjänstepass för byggentreprenader och vägledning om reglering av yrken är två åtgärder som nämns. Andra mål är en modernisering av standardiseringssystemet och en mer öppen, effektiv och tillförlitlig offentlig upphandling. Marknaden för varor ska stärkas genom en bättre marknads kontroll och en ökad medvetenhet om principen för ömsesidigt erkännande. Vid Konkurrenskraftsrådet den 30 november 2015 hölls en första övergripande diskussion om strategin. Under hösten har förslaget remitterats och besvarats av bland andra Boverket. Under det holländska ordförandeskapet våren 2016 väntas rådsslutsatser att tas fram. Av en tidsplan i strategin framgår när de enskilda åtgärderna är att vänta. Kommissionen avser att presentera de första lagstiftningsförslagen under våren 2016 och mot slutet av 2017 kontrolleras genomförandet.

[Länk till mer information](#)

[Länk till Boverkets remissvar](#)

En strategi för europeisk fastighetssektor

En tillfällig sammanslutning av 41 nationella och internationella organisationer har efterfrågat en högnivådialog och en koordinerad, ambitiös, strategisk och långsiktig ansats för Europas fastighetssektor och sektorn för byggd miljö. Med sin ekonomiska tyngd och stora betydelse för Europas invånare är sektorn viktig för att Europa ska lyftas ur krisen menar de undertecknande organisationerna och påpekar vidare att detta inte syns eller prioriteras i vare sig kommissionens arbetsprogram eller i Inve-

---

⁷⁹ [KOM\(2015\)550](#)

steringsplanen. Ett tydligt ledarskap, aktörssamverkan och följande fem teman föreslås utgöra en grund för en sektorsstrategi:

- ekonomiska möjligheter
- skapande av arbetstillfällen
- hållbarhet
- stabila regelverk
- kopplingar mellan byggnader och infrastruktur

[Länk till den gemensamma uppmaningen adresserad till kommissionen](#)

Statistik och rapporter

Statistik från Eurostat m.m.

Svenska byggpriser de högsta i EU

Eurostat har nyligen presenterat statistik som visar att de svenska byggpriserna är de högsta i EU. I en jämförelse av 2014 års byggpriser ligger Sverige 65 procent över EU-genomsnittet.

[Länk till mer information](#)

Svensk nybyggnation ökar stort i ett EU-perspektiv

I en rapport om nybyggnation (såväl husbyggnation som infrastruktur) i Europa visar statistik från Eurostat att produktionen i svensk byggsektor ökade med nära 14 procent mellan andra kvartalet 2014 och andra kvartalet 2015. I EU i övrigt ligger ökningstakten strax under en procent. Det är bara Slovakien och Nederländerna som har en högre ökningstakt än Sverige.

[Länk till mer information](#)

Eurostat-statistik om boendevillkor i EU

I november presenterade Eurostat resultaten från en undersökning om boendevillkor i EU. Statistiken, som avser 2014, visar bland annat att:

- Cirka 60 procent av EU:s befolkning bor i hus och 40 procent i lägenhet
- Storbritannien och Kroatien har den högsta andelen som bor i hus och Spanien och Lettland har den lägsta
- 7 av 10 européer äger sin bostad. Andelen som äger sin bostad är högst i Rumänien och lägst i Tyskland och Österrike.
- Strax över 11 procent av EU:s totala befolkning spenderar mer än 40 procent av sin disponibla inkomst på boendet, vilket räknas som "housing cost overburden". Högst andel hushåll som har betungande boendekostnader uppvisar Grekland (över 40 procent), lägst Malta. I Sverige ligger andelen på 7,8 procent.
- 17 procent av EU:s totala befolkning räknas som trångbodd. Högst andel trångbodda har Rumänien, lägst Belgien. I Sverige ligger andelen på 10,7 procent.

- På en skala mellan ett och tio skattade EU:s befolkning i genomsnitt tillfredställelsen med boendet till 7,5, vilket var näst högst efter tillfredställelsen med personliga relationer. Mest nöjd med boendet var man i Finland, medan den bulgariska befolkningen hade den lägsta skattningen.

[Länk till mer information](#)

Eurostat-statistik om migranternas boendevillkor

Nyligen publicerad statistik från Eurostat visar migranternas boende- och levnadsvillkor inom EU. Statistik för Sverige för 2014 visar bland annat att:

- 21 procent av utländska medborgare har betungande boendekostnader (jämfört med 6,5 procent av inrikes födda)
- 22 procent är trångbodda (jämfört med 10 procent av inrikes födda)
- 58 procent är hyresgäster (jämfört med 31 procent av inrikes födda)
- 19 procent lever i hushåll med mycket låg arbetsintensitet (jämfört med 6 procent av inrikes födda)

[Länk till mer information](#)

Stor enkätundersökning om livet i städerna

I juni fick 40 000 personer i 79 europeiska städer svara på en omfattande enkät om hur de upplever livskvaliteten i sin stad. Enkätundersökningen som bland annat omfattar sysselsättning, miljö, boende, transport, kultur, kommunala tjänster och invandring har utförts var tredje år sedan 2004.

[Länk till mer information](#)

Nordbor nöjda med det offentliga rummet

I oktober presenterade Eurostat statistik om invånare i städer och urbaniseringen i Europa. Bland annat undersöks hur nöjda invånarna i tätbefolkade områden är till de rekreations- och grönområden som finns i staden. Sverige kommer där på en tredje plats efter Finland och Norge.

[Länk till mer information](#)

Bostadspolitiskt relevanta rapporter

Housing Europe: [The state of housing in the EU](#)

UNECE: [Social housing in the UNECE Region. Models, trends and challenges.](#)

SIEPS: [Social housing in Europe](#)

Regional Studies Association: [Socio-Economic Segregation in European Capital Cities, East meets West](#)

Fondation Abbé Pierre and FEANTSA [An Overview of Housing Exclusion in Europe 2015](#)

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se